

P.R.I.D.E.

Policies for Roma Inclusive Dimension in Europe

Πολιτικές για τη συμπερίληψη χωρίς αποκλεισμούς των Ρομά στην Ευρώπη
(2019-1-RO01-KA201-063808)

Οδηγός

This work is licensed under **The Creative Commons Public Domain Dedication**.

CC0 (aka CC Zero) is a public dedication tool, which allows creators to give up their copyright and put their works into the worldwide public domain. CC0 allows reusers to distribute, remix, adapt, and build upon the material in any medium or format, with no conditions.

To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/>

Disclaimer:

"The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

Συγγραφείς

Toderici, Ovidiu Florin - Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Arad Matei,
Lucia Carla - Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Arad
Julan, Cosmin Vasile - Liceul Tehnologic „Francisc Neuman” Arad
Avacovici, Adina Codruța Elena - Liceul Tehnologic „Francisc Neuman” Arad
Strati, Massimiliano - Associazione Darsana Teranga
Lamendola, Enrico - Associazione Darsana Teranga
Stankovic, Ivana - Stil mladih
Vasić, Daniela - Stil mladih
Miladinović, Bojana - Stil mladih
Gürel, Hüseyin - Tarsus İlçe Milli eğitim Müdürlüğü
Topçu, Erdinç - Tarsus İlçe Milli eğitim Müdürlüğü
Calabrò, Stefano - Comune di Sant'Alessio in Aspromonte
Suraci, Antonino - Comune di Sant'Alessio in Aspromonte
Karahaliloglu, Ismail - Tarsus Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Arslaner, Mustafa - Tarsus Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Lamprianou, Stella - Diefthinsi Defterovathmias Dodecanesou
Tenente, Aggeliki - Diefthinsi Defterovathmias Dodecanesou
Flouri, Eleni - Diefthinsi Defterovathmias Dodecanesou
Kavallas, Dimitrios - Gymnasio Gennadiou
Moula, Evangelia - Gymnasio Gennadiou

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

- ΠΡΟΛΟΓΟΣ
- Το έργο
- Οι εταίροι

Κεφάλαιο 1 — Εκπαίδευση των Ρομά σε ολόκληρη την Ευρώπη

- Ο πληθυσμός των Ρομά στην Ευρώπη
- Παρουσία των Ρομά στις κομητείες του έργου
 - Ο Η παρουσία των Ρομά στη Ρουμανία
 - Η παρουσία των Ρομά στην Ιταλία
 - Η παρουσία των Ρομά στην Τουρκία
 - Η παρουσία των Ρομά στη Σερβία
 - Η παρουσία των Ρομά στην Ελλάδα
- Παιδιά Ρομά και η εκπαιδευτική διαδικασία
- Ποσοστό εγκατάλειψης
- Τρέχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές
 - ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ
 - ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ
 - Ο Εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες
- ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Κεφάλαιο 2 — Σχολικές στρατηγικές για την εκπαιδευτική επιτυχία των Ρομά

- Στρατηγική 1 — Πολυπολιτισμικό φεστιβάλ στο σχολείο
- Στρατηγική 2 — Ευέλικτα προγράμματα σπουδών στα σχολεία
- Στρατηγική 3 — Έκθεση Επιστήμης στα Σχολεία
- Στρατηγική 4 — Οικογένεια και σχολείο
- Στρατηγική 5 — Στήριξη της εκπαίδευσης για τους σπουδαστές Ρομά
- Στρατηγική 6 — Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών των μαθητών Ρομά
- Στρατηγική 7 — Δασικό σχολείο

Κεφάλαιο 3 — Ενδυνάμωση των Ρομά προς τη σχολική εκπαίδευση

- Στρατηγική 1 — «Το χαμένο κομμάτι» του Silverstein Shel θεατρικό έργο
- Στρατηγική 2 — Νέα Παράδοση στο Παλιό Χωριό
- Στρατηγική 3 — Διαδραματισμός του ρόλου των μαθητών
- Στρατηγική 4 — Γεωγραφία της Ελλάδας
- Στρατηγική 5 — Προστασία των Ρομά και του περιβάλλοντος

Συμπεράσματα

ΠΗΓΕΣ

Παραρτήματα

Το έργο

Το «P.R.I.D.E. Policies for Roma Inclusive Dimension in Europe» είναι μια στρατηγική εταιρική σχέση Erasmus+ στον τομέα της σχολικής εκπαίδευσης, που υλοποιείται από 10 οργανισμούς από 5 χώρες: Ρουμανία, Ελλάδα, Τουρκία, Ιταλία και Σερβία.

Το έργο προέκυψε από την ανάγκη βελτίωσης του μορφωτικού επιπέδου και, κατά συνέπεια, της κατάστασης της ζωής των Ρομά, με στόχο την αντιμετώπιση μέτρων για την προώθηση και την ενίσχυση της ανάπτυξης των σπουδαστών Ρομά ως σημείου εισόδου για την προώθηση της βιώσιμης κοινωνικής ένταξης των σπουδαστών Ρομά στις συμμετέχουσες χώρες. Πάνω απ' όλα, με τη συμμετοχή των φοιτητών Ρομά και των εκπροσώπων των γονέων, των περιφερειακών και τοπικών αρχών, των ενδιαφερόμενων φορέων και των ΜΚΟ, το έργο έχει ως στόχο να επικεντρωθεί στον τρόπο με τον οποίο μπορούμε από κοινού να δημιουργήσουμε κατάλληλες πολιτικές, να επιβάλουμε την εφαρμογή τους και να παρακολουθήσουμε την πρόοδό τους.

Σχεδίαζε να διερευνήσει την κατάσταση των σπουδαστών Ρομά και την ένταξη των γονέων τους στις χώρες της κοινοπραξίας, τα προβλήματα με τα οποία αντιμετωπίζουν, περιγράφοντας τις πολιτικές που εφαρμόζονται σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, υπογραμμίζοντας τον τρόπο λήψης αποτελεσματικών μέτρων για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης και της πλήρους πρόσβασης των αγοριών και των κοριτσιών Ρομά στην ποιοτική και γενική εκπαίδευση. Το σχέδιο υλοποίησης περιλάμβανε τη δημιουργία πολύτιμου εκπαιδευτικού υλικού, τοπικών και διεθνών δραστηριοτήτων, καθώς και την κατάρτιση εκπαιδευτικών και εργαζομένων που ασχολούνται με τη συνεργασία με κοινότητες Ρομά σε ολόκληρη την κοινοπραξία.

ΣΤΟΧΟΙ του ΣΧΕΔΙΟΥ

Οι «Πολιτικές για τη διάσταση χωρίς αποκλεισμούς των Ρομά στην Ευρώπη» ξεκίνησαν με 3 κύριους στόχους:

Ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής, συμβατής με την εκπαιδευτική πλαίσιο κάθε εταίρου σχετικά με την ένταξη των μαθητών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα, με την ανάπτυξη 3 πνευματικών αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια του έργου.

Αύξηση των γνώσεων σχετικά με τις μεθόδους και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται από εμπειρογνώμονες που εργάζονται με κοινότητες Ρομά, για 75 υπαλλήλους από οργανώσεις-εταίρους.

Ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη χρήση των πνευματικών αποτελεσμάτων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της εν λόγω σύμπραξης, για τουλάχιστον 300 εκπαιδευτικούς και εμπειρογνώμονες που εργάζονται με φοιτητές και κοινότητες Ρομά, με τη διοργάνωση 5 εκδηλώσεων μεγάλης κλίμακας και άλλων δραστηριοτήτων διάδοσης.

Οι εταίροι

1 Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Arad, Ρουμανία (συντονιστής)

Αυτός ο περιφερειακός εκπαιδευτικός φορέας υπάγεται στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και συντονίζεται από τη σχολική επιθεώρηση της κομητείας Arad. Οι υπηρεσίες που παρέχουν είναι: σχολική συμβουλευτική, επαγγελματικός προσανατολισμός, ενημέρωση και συμβουλευτική (για παιδιά, γονείς, εκπαιδευτικούς, μέλη της κοινότητας), εκπαιδευτική συμβουλευτική, λογοθεραπευτική και γλωσσική θεραπεία, σχολική καθοδήγηση και αξιολόγηση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, αξιολόγηση επιπέδου ανάπτυξης, μαθήματα

κατάρτισης αφιερωμένα στους εκπαιδευτικούς. Ο ρόλος αυτής της οργάνωσης είναι να υποστηρίξει τους μαθητές, τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και άλλα μέλη της κοινότητας στην οικοδόμηση μιας ποιοτικής ζωής με βάση την εκπαίδευση που οδηγεί στην αξιοποίηση και την τόνωση του κάθε ατόμου να αναπτύξει το δικό του δυναμικό.

2 Comune di Sant’Alessio, Aspromonte, Ιταλία (εταίρος)

Ο Δήμος Sant’Alessio είναι ένας θεσμικός φορέας που εξετάζει τις τοπικές και ευρωπαϊκές πολιτικές που παρέχει βοήθεια σε όλους τους τομείς για την υλοποίηση τοπικών και κοινοτικών αναπτυξιακών έργων που προωθούν τη διέλευση μεταξύ των εδαφικών απαιτήσεων και ευκαιριών σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο Δήμος, ως τοπική δημόσια αρχή, ασχολείται με την κοινωνική, οικονομική και παραγωγική ανάπτυξη και ασχολείται με την ανάπτυξη των ανθρώπων. Όλες οι δραστηριότητες του δήμου στοχεύουν στην προώθηση μιας ευρωπαϊκής πραγματικότητας με ενεργό συμμετοχή σε συνεργασία με άλλα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.

3 Diefthinsi Defterovathmias Dodecanesou, Ελλάδα (εταίρος)

Η Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δωδεκανήσου είναι δημόσια εκπαιδευτική αρχή, επιβλέποντας 100 σχολεία, 15.000 μαθητές (γενικούς και επαγγελματικούς) και 2.500 εκπαιδευτικούς στην περιοχή. Επιπλέον, η Διεύθυνση εποπτεύει την εκπαίδευση ενηλίκων και τη διά βίου μάθηση στην περιοχή της Ρόδου και στα γύρω νησιά. Υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων στην Ελλάδα και αποτελεί αποκεντρωμένη εκπαιδευτική υπηρεσία του δημόσιου τομέα. Η ευθύνη της έχει να κάνει με εκπαιδευτικά, παιδαγωγικά και διοικητικά θέματα.

4 Opstina Ruma, Σερβία (εταίρος)

Ο Δήμος Ρούμα έχει 30.000 κατοίκους και είναι τοπική αυτοδιοίκηση στη Βοϊβοντίνα, Της Σερβίας. Ο Δήμος σχεδιάζει και εφαρμόζει πολιτικές που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, την πολιτική άμυνα, την υγειονομική περίθαλψη, τον πολιτισμό, τη νεολαία, τον χωροταξικό σχεδιασμό, την εκπαίδευση κ.λπ. Ο Δήμος συντονίζει άλλους δημόσιους φορείς υπό την εποπτεία του, ΜΚΟ, επιχειρήσεις για να διασφαλίσει ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι βιώσιμη και αποτελεσματική.

5 Tarsus İlçe Milli eğitim Müdürlüğü, Τουρκία (εταίρος)

Η Διεύθυνση Εθνικής Παιδείας Τάρσου — μία από τις επαρχιακές μονάδες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας — είναι η ανώτατη αρχή όσον αφορά τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες στην πόλη της Τάρσου. Η Διεύθυνση συντονίζει τη βασική εκπαίδευση, τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση, τη θρησκευτική εκπαίδευση, τις ειδικές υπηρεσίες εκπαίδευσης και συμβουλευτικής, τη διά βίου μάθηση στο Δήμο Τάρσου της Τουρκίας. Ο αριθμός των μαθητών στην περιφέρεια είναι περίπου 73 000 και ο αριθμός των εκπαιδευτικών που εργάζονται στην περιφέρεια υπερβαίνει τους 4300.

6 Liceul Tehnologic «Francisc Neuman» Arad, Ρουμανία (εταίρος)

Το Liceul Tehnologic «Francisc Neuman» είναι ένα τεχνικό σχολείο που ιδρύθηκε το 1948, του οποίου οι μαθητές ανήκουν σε μεγάλη πλειοψηφία στην κοινότητα των Ρομά — 189 μαθητές. Η πρόκληση που δίνεται από τις πρωτοβάθμιες τάξεις και το γυμνάσιο που περιλαμβάνονται στη δομή του οργανισμού καθορίζει τη διοίκηση και τους εκπαιδευτικούς να αναπροσαρμόσουν, να βελτιώσουν και να κατανοήσουν την ποικιλομορφία υπό τις διάφορες μορφές της.

Υπάρχουν πάνω από 450 μαθητές μόνο σε επίπεδα γυμνασίου και επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα οποία είναι προετοιμασμένα για μια παγκοσμιοποιημένη ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

7 Associazione Darsana Teranga, Ιταλία (εταίρος)

Η daršana Teranga είναι μια μη κερδοσκοπική ένωση με έδρα τη Νότια Ιταλία. Η ένωση ιδρύθηκε ως αποτέλεσμα της πολυετής εμπειρίας του προσωπικού σε διεθνή προγράμματα, καθώς και της εργασίας του στον τομέα της μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης για νέους και ενήλικες εκπαιδευόμενους. Τα τελευταία 10 χρόνια η ομάδα της Daršana Teranga έχει συνεργαστεί με την Ευρωπαϊκή Ένωση Δια Βίου Μάθησης σε όλη την Ευρώπη, έχοντας μια τεράστια διεθνή εμπειρία σε όλη την Ευρώπη και πέραν αυτής και βρίσκει μεγάλο ενδιαφέρον για τη διευκόλυνση του διαλόγου σε περιβάλλοντα που χαρακτηρίζονται από επαγγελματική και πολιτιστική πολυμορφία.

8 Γυμνάσιο Γενναδίου, Ελλάδα (εταίρος)

Το Γυμνάσιο Γενναδίου είναι δημόσιο σχολείο σε αγροτική περιοχή νότια της Ρόδου. Προσφέρει κατώτερη και ανώτερη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αν και αγροτική, η περιοχή έχει αναπτυχθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια και έχει προσελκύσει πολλούς μετανάστες και οικογένειες Ρομά που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή για να βρουν μια καλοκαιρινή δουλειά στον ξενοδοχειακό κλάδο. Ως αποτέλεσμα, το σχολείο έχει ένα πολυπολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών. Το σχολείο έχει 25 εκπαιδευτικούς και 270 μαθητές.

9 Stil mladih, Σερβία (εταίρος)

Η ΜΚΟ «Νεολαία Στυλ» εδρεύει στη Ρούμα, πόλη στη Βοϊβοντίνα κοντά στο Βελιγράδι και το Νόβι Σαντ, η οποία είναι μια πολυπολιτισμική και πολύγλωσση περιοχή στη Σερβία. Δραστηριοποιούνται στον τομέα της μη τυπικής εκπαίδευσης παιδιών και νέων, ασχολούνται με την κοινωνική φροντίδα των παιδιών, τη βελτίωση της ποιότητας του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος (προσχολική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και δια βίου εκπαίδευση), καθώς και την ανάπτυξη μιας κοινωνίας που μαθαίνει μέσα από τη συμμετοχή και την ανάπτυξη έργων.

10 Tarsus Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Τουρκία (εταίρος)

Το Επαγγελματικό και Τεχνικό Λύκειο Tarsus χτίστηκε το 1961 και ξεκίνησε με την εκπαίδευση στην ισοπέδωση (μηχανή) και το τμήμα επίπλων και τώρα είναι ένα από τα πιο ολοκληρωμένα εκπαιδευτικά σχολεία της περιοχής. Το σχολείο χαρακτηρίζεται ως ίδρυμα που παρέχει κατάρτιση από 160 υπαλλήλους και περίπου 2.500 μαθητές. Ανάμεσα σε ένα πολυπολιτισμικό και ποικιλόμορφο περιβάλλον στο σχολείο, υπάρχουν επίσης μαθητές Ρομά που φοιτούν στο σχολείο. Η διοίκηση των σχολείων δίνει προτεραιότητα σε τοπικές και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την επίτευξη ένταξης και υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης.

Εκπαίδευση των Ρομά σε όλη την Ευρώπη

Ο πληθυσμός των Ρομά στην Ευρώπη

Σύμφωνα με ορισμένες επίσημες εκτιμήσεις, ο πληθυσμός των Ρομά εκπροσωπείται στην Ευρώπη από 10-12 εκατομμύρια άτομα. Οι περισσότεροι από αυτούς, αν και πολίτες της ΕΕ, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν στην καθημερινή ζωή τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις σε όλα τα επίπεδα: εκπαίδευση, απασχόληση, υγειονομική περίθαλψη και συνθήκες διαβίωσης. Υπό την πίεση της ΕΕ να εκπληρώσει τα κριτήρια της Κοπεγχάγης που θεσπίστηκαν το 1993, οι κυβερνήσεις της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης έχουν δρομολογήσει προγράμματα και μέτρα για τη βελτίωση της γενικής κατάστασης των κατοίκων Ρομά. Για ορισμένες από αυτές τις κυβερνήσεις, αυτές ήταν οι πρώτες προσπάθειες για την ανάπτυξη λύσεων για τις προκλήσεις που αντιμετώπιζαν οι κοινότητες των Ρομά εδώ και εκατοντάδες χρόνια.

Ωστόσο, επειδή η εκπόνηση μιας στρατηγικής δεν εγγυάται κατ' ανάγκη την εφαρμογή της, ο πληθυσμός των Ρομά που ζει σε αυτά τα κράτη (και ανηπρωσπεύει πάνω από το 70 % του συνόλου του ευρωπαϊκού πληθυσμού Ρομά) εξακολουθεί να είναι η πλέον μειονεκτούσα από κοινωνική και οικονομική άποψη μειονότητα.

Λόγω της έλλειψης σταθερής προόδου όσον αφορά την επίτευξη αξιοπρεπούς επιπέδου συνθηκών διαβίωσης στις χώρες τους, μεγάλος αριθμός εθνοτικών Ρομά επέλεξαν να μεταναστεύσουν σε άλλες περιοχές της ΕΕ, ιδίως σε δυτικές χώρες.

Κατά την ανάπτυξη και την αλλαγή της ιστορικής διαδικασίας, οι περισσότεροι Ρομά συνεχίζουν την κοινωνική τους ζωή, διατηρώντας τον τρόπο ζωής τους, τις κοινωνικές τους δραστηριότητες, τις πολιτιστικές δομές, τα ήθη και τις παραδόσεις τους. Αυτή η κοινότητα που δεν είναι αρκετά ολοκληρωμένη με την κοινωνία στην οποία ζουν, έχει μια καλή συνεργασία μεταξύ τους. Οι Ρομά που εγκαταστάθηκαν και είναι μετανάστες συνεχίζουν τις οικογενειακές δομές τους, τις τελετές γάμου, τις σχέσεις γειτονιάς, την κουζίνα και την κουλτούρα ένδυσης, τα συστήματα ψυχαγωγίας και πεπαιθώσεων με στενό και προστατευμένο τρόπο.

Το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε ιδιαίτερα στα τέλη της τελευταίας δεκαετίας, όταν το πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής παγκόσμιας κρίσης αποκάλυψε, για τους πολίτες χαμηλής ειδίκευσης στις χώρες προορισμού, μια νέα προοπτική για τη δυνητική ανταγωνιστική θέση στην οποία τοποθετήθηκαν λόγω της παρουσίας, στις χώρες τους, του νεομεταναστευθέντος πληθυσμού Ρομά. Αυτό, που προστίθεται σε ορισμένους άλλους κοινωνικούς παράγοντες, που σχετίζονται με φαινόμενα όπως η ξενοφοβία, η σύγκρουση οι πολιτισμοί και οι πολιτικοί παράγοντες, όπως η άνοδος της ακροδεξιάς της Ευρώπης, οδήγησαν τα τελευταία χρόνια σε αύξηση των ανθρωπικών και ανπαθιγγανιστικών αισθημάτων, της ρητορικής και των εκδηλώσεων, σε πολλές χώρες της ΕΕ. Αυτό είχε οδηγήσει, σε επίπεδο ΕΕ, στην εκ νέου επιβεβαίωση της ανάγκης για ενίσχυση της πολιτικής και του νομοθετικού πλαισίου που επικεντρώθηκε στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των ευάλωτων ομάδων και στην αύξηση της προστασίας από τον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις για όλους τους πολίτες της ΕΕ.

Ένας πολιτισμός που προσπαθεί να προστατεύσει τις δικές του αξίες (πολιτιστικός νομισματισμός) μπορεί να προκαλέσει αποσύνθεση των άλλων πολιτισμών. Αυτή η αποσύνθεση παρέχει μια βάση για την ανισότητα στην επίτευξη των ευκαιριών και των υπηρεσιών.

Σε όλη την Ευρώπη και όχι μόνο, οι Ρομά ονομάζονται επίσης τσιγγάνοι. Ο όρος gipsy είναι μια λέξη που χρησιμοποιείται συνήθως στην Ευρώπη και την Ασία. Οι άνθρωποι που ζουν σε άλλες γεωγραφικές περιοχές έχουν πολλούς αριθμούς διαφορετικών λέξεων με την ίδια αποκλειστικότητα. Πολλοί πιστεύουν ότι οι Ρομά ζουν μόνο στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή.

Σύμφωνα με αυτούς, οι μικρές ομάδες Ρομά που ζουν στα άλλα μέρη του κόσμου είναι οι ομάδες μεταναστών που έχουν εξαπλωθεί από την Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή. Είναι μια διεθνής κοινότητα που ζει σε όλο τον κόσμο. (Genç ve Seyyar, 2010: 138).

Ως εκ τούτου, όσον αφορά τη λέξη «Ρομά», αυτό αναφέρεται σε ένα ευρύ φάσμα ομάδων και υποομάδων, που χαρακτηρίζονται από μια σειρά ομοιοτήτων, οι οποίες περιλαμβάνουν τη γλώσσα, τον τρόπο ζωής, τις πολιτιστικές παραδόσεις και την οικογενειακή οργάνωση. Επιπλέον, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι «με την πάροδο του χρόνου, οι πολιτιστικές ιδιαιτερότητες συγχωνεύθηκαν με στοιχεία άλλων πληθυσμών, δημιουργώντας έτσι ισχυρά μείγματα και ακανόνιστες μορφές ζωής σε σύγκριση με το αρχέτυπο των Ρομά».

Αντί να χρησιμοποιούν μόνο μία γλώσσα ινδο-αριακής προέλευσης, οι διάφορες ομάδες σε όλη την Ευρώπη μιλούν τη ρωμαϊκή διάλεκτο, η οποία, αν και επηρεάζεται από τις τοπικές γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης μιας μεγάλης ποσότητας ξένων λέξεων, χαρακτηρίζεται από μια ουσιαστική λεξιλογική ενότητα. **Παρουσία των Ρομά στις χώρες του έργου**

Η παρουσία των Ρομά στη Ρουμανία

Οι πρώτες γραπτές πληροφορίες σχετικά με την παρουσία των Ρομά στο έδαφος της Ρουμανίας χρονολογούνται από το 1385. Σε μια πράξη που εκδόθηκε εκείνο το έτος, ο Δαν Α΄, ο πρίγκιπας της Βλαχίας, μεταξύ άλλων βραβεύει το μοναστήρι Τισμανά σαράντα οικογένειες των Ρομά (ασιγάνος).

Αργότερα, οι πληροφορίες για τους Ρομά στη Βλαχία γίνονται όλο και περισσότερες. Γενικά, τον 15ο αιώνα, όλα τα σημαντικότερα μοναστήρια και βογιάροι κατείχαν τους Ρομά ως σκλάβους. Επίσημα έγγραφα της εποχής που αναφέρονται σε δωρεές ή επίσημες αναγνωρίσεις κυριαρχίας καταγράφουν την παρουσία τους στα σημαντικότερα φεουδαρχικά κτήματα.

Στη ρουμανική ιστοριογραφία η εμφάνιση των Ρομά στη ρουμανική επικράτεια συνδέθηκε με τους Μογγόλους (Τατάρους). Ο Nicolae Iorga πίστευε ότι οι Ρομά έφτασαν στα ρουμανικά πριγκιπάτα μαζί με την εισβολή των Μογγόλων το 1241. Και άλλοι ιστορικοί συμμερίζονται αυτή την άποψη. Οι Ρομά στα ρουμανικά εδάφη θεωρούνταν κληρονομιά των Τατάρων. Οι Τατάρροι υποτίθεται ότι τους έφεραν σε αυτό το μέρος της Ευρώπης, ενώ οι Ρομά παρέμειναν μετά την αποχώρηση των Τατάρων ως σκλάβων των Ρουμάνων. Η θεωρία βασίζεται στο γεγονός ότι ο θεσμός της δουλείας βεβαιώνεται από τα πρώτα επίσημα έγγραφα, έτσι τεκμαίρεται ότι η πρακτική υπήρχε πριν από την ίδρυση των πριγκιπάτων.

Στη Ρουμανία, σήμερα, υπάρχουν 2 εκατομμύρια Ρομά, σχεδόν το 10 % των ο πληθυσμός.

Επομένως, οι Ρομά, σκλάβοι, θα υπήρχαν από τη Μογγολική περίοδο, δηλαδή από τον δέκατο τρίτο αιώνα. Μια άλλη άποψη αναφέρει ότι οι Τατάρροι σκλάβοι που αναφέρθηκαν ακόμη νωρίτερα από τους σκλάβους Ρομά στα μολδαβικά έγγραφα ήταν στην πραγματικότητα Ρομά από εθνοτική άποψη.

Ήταν Ρομά που έφεραν οι Τάταροι ως σκλάβοι, των οποίων η ιδιοκτησία καταλήφθηκε από τους Ρουμάνους. Οι Τατάρροι σκλάβοι από τα μολδαβικά έγγραφα θεωρήθηκαν ως το πρώτο κύμα του πληθυσμού των Ρομά που έφτασε στα ρουμανικά εδάφη· το δεύτερο κύμα θα ήταν εκείνο που έφτασε από τα νότια του Δούναβη στις αρχές του 14ου αιώνα.

Στη Ρουμανία, σήμερα, υπάρχουν περίπου 2 εκατομμύρια Ρομά, 10 % του

πληθυσμού. Επίσης, εδώ, η ιστορία των Ρομά υπήρξε ένας ατελείωτος κύκλος βίας. Από το 1300 έως το 1800 υποβιβάστηκαν σε σκλαβιά και ακόμη και μετά τη χειραφέτησή τους» η κατάσταση δεν βελτιώθηκε. Ξεκίνησε μια πολιτική καθιστικής ζωής.

Και μετά ήρθε ο κομμουνισμός. Κατά τη διάρκεια του καθεστώτος του Τσαουσέσκου, οι Ρομά δεν αναγνωρίστηκαν ποτέ ως πραγματική εθνοτική μειονότητα. Συνέχισε να είναι περιφρονητικά ονομάζεται «τσιγκάν» (από τους Ατζηγανούς). Ο δικτάτορας τους υπέβαλε σε μια βάνουση πολιτική εξαναγκαστικής αφομοίωσης, ιδιαίτερα εκείνων που εξακολουθούν να ασκούν, περιπλανώμενοι θέσεις εργασίας», οι λεγόμενοι νομάδες. Εγκαταστάθηκαν, συνήθως στα περίχωρα των πόλεων, κοντά σε χωματερές και άλλα ανθυγιεινά μέρη. Ως αποτέλεσμα της αναγκαστικής εισαγωγής στη γεωργία και τη βιομηχανία, οι Ρομά έχασαν σταδιακά τις παραδοσιακές βιοτεχνίες τους, και συχνά ακόμη και τη γλώσσα τους, η οποία αντικαταστάθηκε από τη ρουμανική ως μητρική τους γλώσσα.

Μετά το Τσαουσέσκου, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, οι πολιτικές για τον πληθυσμό των Ρομά δεν εφαρμόστηκαν με επιτυχία. Τα τελευταία χρόνια, η ρουμανική κυβέρνηση υιοθετεί πολιτικές και στρατηγικές με συγκεκριμένο στόχο την καλύτερη ένταξη των Ρομά και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

Η χώρα με τον μεγαλύτερο πληθυσμό Ρομά στην Ευρώπη

Μεταξύ όλων των ευρωπαϊκών κρατών, η Ρουμανία ξεχωρίζει ως η χώρα με τον μεγαλύτερο πληθυσμό κατοίκων Ρομά, που εκτιμάται μεταξύ 600 000 (επίσημα στοιχεία, που συγκεντρώθηκαν κατά την απογραφή του 2011) και 2 000 000 (εκτιμήσεις μη κυβερνητικών οργανώσεων και ερευνητών που επικεντρώθηκαν στο θέμα των Ρομά). Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους η μελέτη των πολιτικών και των πρακτικών που απευθύνονται στην κοινωνική ένταξη των Ρομά ήταν πολύ δημοφιλής για μεγάλο χρονικό διάστημα στη Ρουμανία.

Η παρουσία των Ρομά στην Ιταλία

Οι Ρομά, οι Σίντι και οι Καμινάντι (RSC), που ζουν στην Ιταλία, χαρακτηρίζονται από την ετερογένεια: ομάδες· διαλέκτους και ειδικές γλωσσικές ποικιλίες· και πολιτισμούς. Οι διαδοχικοί γύροι μέτρων, με την πάροδο των ετών, με στόχο την ένταξη, την ένταξη και τη νομική αναγνώριση των κοινοτήτων Ρομά, Σίντι και Καμινάντι ως μειονότητας (εθνικής ή γλωσσικής) υπογραμμίζουν την πολυπλοκότητα της κατάστασής τους.

Αυτό το status quo μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, κατά την εξέταση των κοινοτήτων RSC, αναφερόμαστε στα εξής: Ιταλοί πολίτες· πολίτες από άλλες χώρες της ΕΕ, πολίτες τρίτων χωρών· οι αλλοδαποί στους οποίους χορηγήθηκε άσυλο ή επικουρική προστασία· (de facto) απάτριδες, γεννημένοι στην Ιταλία από ανιθαγενείς γονείς. Επιπλέον, επί του παρόντος, οι κοινότητες RSC δεν συγκεντρώνονται σε μια συγκεκριμένη περιοχή, αλλά με διάσπαρτο τρόπο, σε ολόκληρη τη χώρα. Η παλιά αντίληψη, η οποία συνέδεε αυτές τις κοινότητες με την αποκλειστική συναίσθηση του «νομαδισμού» έχει ξεπεραστεί: ο όρος αυτός είναι παρωχημένος τόσο γλωσσικά όσο και πολιτισμικά, δεδομένου ότι δεν απεικονίζει σωστά την τρέχουσα κατάσταση.

Πιο συγκεκριμένα, οι κοινότητες Ρομά, Σίντι

και Καμινάντι εμπίπτουν στην αποκαλούμενη πολυθετική κατηγορία, η οποία αποτελείται από στοιχεία που είναι παρόμοια σε κάτι αλλά με διαφορετικά χαρακτηριστικά: η ευελιξία αυτής της εννοιολογικής δομής επέτρεψε, με την πάροδο των ετών, την εισαγωγή πολλών ανθρώπων, με διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο».

Λαμβάνοντας υπόψη τις αυξανόμενες και όλο και πιο σημαντικές διεθνείς, περιφερειακές και εθνικές υποχρεώσεις, ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων (άρθρο 2 του ιταλικού Συντάγματος) και η εφαρμογή της αρχής της τυπικής και ουσιαστικής ισότητας (άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2 του ιταλικού Συντάγματος) οδηγούν στην υλοποίηση αμετάβλητων κατάλληλων μέτρων, προκειμένου να διευκολυνθεί, ιδίως, η ένταξη των κοινοτήτων αυτών, των οποίων οι συνθήκες διαβίωσης εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από αντικειμενικό μειονέκτημα.

Κατά συνέπεια, είναι αναγκαίο να ξεπεραστεί η προσέγγιση της τάξης και/ή έκτακτης ανάγκης, με την εφαρμογή κατάλληλων και ειδικών μέτρων, ώστε να μπορούν να τηρούνται πλήρως η ισότητα, η ίση μεταχείριση (άρθρο 3 του ιταλικού Συντάγματος) και τα θεμελιώδη δικαιώματα και υποχρεώσεις (άρθρο 2 του ιταλικού Συντάγματος).

Η αναφορά στο άρθρο 3 του ιταλικού Συντάγματος, το οποίο αναγνωρίζει την ίση κοινωνική αξιοπρέπεια για όλους τους πολίτες, είναι ουσιαστικής σημασίας για την κατάσταση των Ρομά, των Σίντι και των Καμινάντι, οι οποίοι συχνά υφίστανται διακρίσεις, περιθωριοποιούνται και στιγματίζονται.

Εκτιμάται ότι σε εθνικό επίπεδο υπάρχουν περίπου 120.000/180.000 Ρομά, Σίντι και Καμινάντι: οι μισοί από τους οποίους είναι Ιταλοί. και το άλλο πενήντα τοις εκατό, αν και αποτελείται από αλλοδαπούς, βρίσκεται κυρίως στην Ιταλία, σε μόνιμη βάση.

Η προβολή των οικισμών Ρομά στα προάστια μεγάλων αστικών περιοχών της Βόρειας-Κεντρικής και Βόρειας Ιταλίας οδηγεί μερικές φορές στην παραμέληση της σημαντικής παρουσίας αυτών των κοινοτήτων σε άλλες περιοχές της χώρας. Στη Σκάμπια (Νάπολη), όπου υπάρχουν πάνω από 1.500 Ρομά από την πρώην Γιουγκοσλαβία, η παρουσία τους χρονολογείται από τα τέλη της δεκαετίας του ογδόντα: η δεύτερη γενιά Ρομά από την πρώην Γιουγκοσλαβία, αν και γεννήθηκε στη Σκάμπια, αποτελείται από Ιταλούς. Επίσης στην Απουλία, στα σύνορα μεταξύ Molise και Abruzzo, η σχετική κοινότητα βρίσκεται σε μεγάλο βαθμό εκεί σε μόνιμη βάση. Στο Νότο της Σικελίας, η κοινότητα Caminanti ζει εκεί από τα τέλη της δεκαετίας του πενήντα (αν και εξακολουθούν να υπάρχουν «σεμινωματικές» μορφές μεταξύ ορισμένων από αυτές), ενώ η Βόρεια Ιταλία χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία μιας κοινότητας των Σίντι.

Η κατάσταση αυτή αναδεικνύει την πολυπολιτισμικότητα και την εθνοτική ποικιλομορφία της σχετικής κοινωνικής δομής. Η διακύμανση του πληθυσμού ως αποτέλεσμα των διαδικασιών κινητικότητας εντός και εκτός Ευρώπης, η οποία έχει παγιωθεί καθ' όλη τη διάρκεια των ετών, σημαίνει ότι σε ορισμένες περιοχές της χώρας η ξένη παρουσία, τακτική και όχι, φθάνει σε σημαντικά επίπεδα με σημαντική συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη και ευημερία της Ιταλίας.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θεωρεί ότι το ποσοστό των ατόμων RSC στην Ευρώπη είναι περίπου 11.155.000 μονάδες. Επί του παρόντος, η Ρουμανία είναι η χώρα με τον μεγαλύτερο αριθμό ατόμων RSC (1 εκατομμύριο και 800 χιλιάδες μονάδες). Σημαντικά στοιχεία καταγράφονται επίσης στην Ισπανία, όπου οι άνθρωποι RSC είναι περίπου 800 χιλιάδες, ενώ στην Ουγγαρία και τη Βουλγαρία υπάρχουν μεταξύ 700 χιλιάδες και 750 χιλιάδες μονάδες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης, στην Ιταλία υπάρχουν περίπου 170-180.000 Ρομά. Όπως υπενθυμίζεται, δεδομένης της ετερογενούς σύνθεσης αυτών των πληθυσμών, είναι σαφές ότι το πραγματικό ποσοτικό δεδομένο τόσο για την ευρωπαϊκή όσο και για την ιταλική εικόνα δεν είναι ούτε μονοσήμαντο ούτε οριστικό.

Με την ευκαιρία της πρώτης τομεακής έρευνας, που ανατέθηκε από την Έκτακτη Επιτροπή της Γερουσίας για την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προέκυψε, στην πραγματικότητα, «ένα κενό γνώσης, εν μέρει λόγω της αδυναμίας διενέργειας απογραφής

με βάση την εθνικότητα, αλλά και, εν μέρει, λόγω της απροθυμίας να δηλωθεί μια εξαιρετικά στιγματισμένη ταυτότητα». Όσον αφορά την Ιταλία, το Συμβούλιο της Ευρώπης εκτίμησε, τον Σεπτέμβριο του 2010, τη μέση παρουσία περίπου 140.000 Ρομά — δεδομένα που δείχνουν παρουσία μεταξύ 110.000 και 180.000 μονάδων — που αντιστοιχούν στο 0,23 % του συνολικού πληθυσμού. Ο αριθμός αυτός επιβεβαιώνεται επίσης από την προαναφερθείσα έρευνα που διεξήχθη από την Έκτακτη Επιτροπή της Γερουσίας για την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το 2010, σύμφωνα με το Υπουργείο Εργασίας, στην Ιταλία υπήρχαν περίπου 130.000/150.000 Ρομά, εκ των οποίων περίπου 70.000 είναι Ιταλοί. Σύμφωνα με μια πρόσφατη μελέτη, προέκυψε το 2010, από μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων ότι:

Οι Ρομά, οι Σίντι και οι Caminanti όλων των ηλικιακών ομάδων ανέρχονται στο 0,22-0,25 % του συνολικού ιταλικού πληθυσμού·

- Το ποσοστό των παιδιών RSC ηλικίας κάτω των 16 ετών (45 %) είναι τριπλάσιο από τον εθνικό μέσο όρο (15 %), για την ίδια ηλικιακή ομάδα·
- Το ποσοστό των άνω των εξήντα ετών RSC ατόμων (0,3 %) ισοδυναμεί με το ένα-δέκατο του εθνικού μέσου όρου για την ίδια ηλικιακή ομάδα (25 %).

Επιπλέον, η παρουσία πολλαπλών παραγόντων κοινωνικού, γλωσσικού, εθνογραφικού, δημογραφικού, γεωγραφικού, πολιτιστικού-θρησκευτικού και εργασιακού χαρακτήρα δεν βοηθά στην ανάλυση ορισμένων σημαντικών αλλαγών, όπως οι εγχώριες μετακινήσεις, οι μεταναστευτικές ροές και οι οικισμοί.

Οι πληθυσμοί των Ρομά που προέρχονται από την Ινδία βρίσκονται στην Ιταλία για πάνω από εξακόσια χρόνια. Μεταξύ των παλαιότερων ιστορικών εγγράφων που μαρτυρούν την άφιξή τους στην Ιταλία, υπάρχουν αυτά που αφορούν τη μετάβαση στο Forlì (το έτος 1422) και το Ferrmo (το έτος 1430) μιας ομάδας περίπου διακόσιων «Ινδών» που ταξιδεύουν στη Ρώμη για να λάβουν συγχωροχάρτια και προστασία από τον Πάπα. Ωστόσο, είναι πιθανό ότι και άλλες ομάδες είχαν ήδη φτάσει στις ακτές της Νότιας Ιταλίας, μέσω της Ελλάδας.

Πιο συγκεκριμένα, ενώ οι κοινότητες Ρομά και Σίντι στην Ιταλία ομιλούν διάλεκτους και συγκεντρώνονται κυρίως στη Βόρεια και στο Κέντρο της Ιταλίας (ιδίως, οι Ρομά βρίσκονται σε όλες τις Περιφέρειες, σε όλη τη χώρα, ενώ οι Σίντι βρίσκονται κυρίως στη Βόρεια Ιταλία), οι κάτοικοι της Caminanti συγκεντρώνονται κυρίως στον δήμο Noto (Σικελία) και έχουν υιοθετήσει την τοπική διάλεκτο.

Η παρουσία των Ρομά στην Τουρκία

Οι Ρομά που ζουν στην Τουρκία, είναι μια κοινωνικοπολιτιστική ομάδα που συναντήθηκε με την τουρκική κοινωνία το 1920-1930 μέσω της ανταλλαγής πληθυσμών και είναι πιστοί στην Τουρκική Δημοκρατία. Είναι γνωστό ότι η ιστορία τους φτάνει στην Ινδία. Δεν χάνουν μεγάλο μέρος του τρόπου ζωής τους, δεν καταστρέφουν τους πολιτιστικούς δεσμούς τους, προσπαθούν να συνεχίσουν τη ζωή τους, αυτή η κοινότητα δεν είναι συνήθως σε θέση να ωφελήσει τις περισσότερες κοινωνικές ευκαιρίες που παρέχονται από την κυβέρνηση.

Δεδομένου ότι οι πληθυσμιακές στατιστικές που βασίζονται σε εθνοτικές ομάδες δεν βρίσκονται στην Τουρκία, ο συνολικός πληθυσμός των Ρομά δεν είναι ακριβώς γνωστός. Προβλέπονται ανεπίσημοι αριθμοί μεταξύ 500 000 και 2 500 000.

Οι Ρομά ζουν διασκορπισμένα σχεδόν σε όλες τις περιοχές της Τουρκίας. Εκτός από το γεγονός ότι δεν είναι επίσημα εγγεγραμμένοι, οι Ρομά είναι γενικά γνωστοί που ζουν σε μητρόπολη όπως η Κωνσταντινούπολη, η Αδριανούπολη, η Μπούρσα, η Σμύρνη, τα Άδανα και το Κοκαέλι. Εκτός από τις διαφορετικές θρησκευτικές, πολιτιστικές και πολιτικές προτιμήσεις, ένα μεγάλο μέρος της Τουρκίας των Ρομά συνδέεται με το Ισλάμ. Οι Ρομά χρησιμοποιούν μια

γλώσσα που ονομάζεται Ρομά, η οποία είναι αποδεκτή ως κλάδος της ινδοευρωπαϊκής γλωσσικής οικογένειας με διαφορετικές προφορές και διαλέκτους. (Arayici, 2009; Kolukirik, 2006-2007).

Το Tarsus, **Τουρκία**, είναι μια περιοχή που επιτρέπει στους μετανάστες από πολλές περιοχές της Τουρκίας επειδή έχει μια σημαντική γεωλογική θέση, μια οργισμένη, εύφορη γεωργική γη, είναι μια γέφυρα προς την περιοχή της Μέσης Ανατολίας με το πέρασμα Gulek και χρειάζεται εποχιακούς εργαζόμενους. Είναι μια τοποθεσία που επιτρέπει στους μετανάστες Ρομά που ονομάζονται διαφορετικά σε διαφορετικές περιοχές. Οι πολίτες Ρομά στην περιοχή ζουν γενικά σε γκέτο με τα άμεσα και διευρυμένα μέλη της οικογένειάς τους.

Εκτός από τη δική τους γλώσσα, ενώ οι Ρομά χρησιμοποιούν τα τουρκικά σε όλη τη χώρα, οι ομάδες Ρομά που ζουν στη νοτιοανατολική περιοχή της χώρας χρησιμοποιούν τα κουρδικά στην καθημερινή τους ζωή. (Kolukirik, 2006).

Αν και σε μικρότερο βαθμό λόγω της μικροεπιθετικότητας στις ευρωπαϊκές χώρες, οι Ρομά ζουν σε μεγάλες κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές και εκπαιδευτικές αρνητικότητες στην Τουρκία και γίνονται αποδεκτές ως η πλέον μειονεκτούσα εθνοτική ομάδα.

Μια ευρεία έρευνα που πραγματοποιήθηκε σχετικά με τους Τούρκους Ρομά έδειξε ότι οι διακρίσεις στα δικαιώματα στέγασης και στέγασης, η κοινωνική βία, ο εκπαιδευτικός αποκλεισμός, ο οικονομικός αποκλεισμός, ο αποκλεισμός από τη δημόσια διοίκηση, οι διακρίσεις στις υπηρεσίες υγείας και το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, οι δυσκολίες στην

απόκτηση των προσωπικών εγγράφων και η παραβίαση του δικαιώματος κατοχής εμφανίζονται ως τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά στην Τουρκία. (Uzpeder, vd., 2008)

Αποδεχόμενοι ως μία από τις πολιτιστικές ταυτότητες στην Τουρκία, οι Ρομά αναγνωρίζουν τον αποκλεισμό τους από την κοινωνία, συνεργάζονται αντί για εξέγερση και συνεχίζουν τον δικό τους τρόπο ζωής. Σε αυτή τη διαδικασία, είναι προσεκτικοί να μην αποστασιοποιηθούν από τον δικό τους τρόπο ζωής και τον υπο-πολιτισμό που έφτιαξαν. Η υπόθεση αυτή αντικατοπτρίζει το ίδιο επίπεδο με την εκπαιδευτική διαδικασία των παιδιών τους. Τα παιδιά αγωνίζονται να κρατηθούν εκεί που βρίσκονται, αντί να σπουδάζουν στο σχολείο και να αυξάνουν την επιτυχία τους. Όταν νομίζουν ότι είναι ανεπιτυχείς ή όταν αποτυγχάνουν, αντί να αγωνίζονται, προτιμούν τον εύκολο τρόπο: αποσυνδεθείτε από την εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι περισσότεροι Ρομά στην Τουρκία ζουν έναν φαύλο κύκλο που αρχίζει με το να μην καταγράφονται μετά τη γέννησή τους και να μην έχουν προσωπικά έγγραφα και στη συνέχεια τα παιδιά τους να αποξενώνονται από το εκπαιδευτικό σύστημα. Καθ' όλη τη διάρκεια της ενηλικίωσης, πέφτουν σε μια παγίδα φτώχειας που είναι δύσκολο να βγει, δεν μπορούν να βρουν καταφύγιο σε ασφαλείς συνθήκες και συνήθως να πάρουν ανυπεράσπιστα ενάντια στη σωματική βία. (Helsinki Yurttaşlar Derneği, 2008: 101).

Θα πρέπει να γίνουν ορισμένες ρυθμίσεις σχετικά με τους πολίτες Ρομά για να τους βοηθήσουν να ζήσουν ενταγμένοι στην κοινωνία στην οποία βρίσκονται, να πάψουν να αποτελούν παράγοντα κινδύνου και να εκπληρώσουν τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές και στεγαστικές ανάγκες τους, ώστε να τους βοηθήσουν να επιτύχουν τα φυσιολογικά πρότυπα ζωής. Ειδικότερα, η εκπαιδευτική διαδικασία των παιδιών Ρομά νέας

γενιάς θα πρέπει να συνεχιστεί ικανοποιητικά.

Όσοι βρίσκονται στο ηλικιακό επίπεδο της λυκείου και της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης θα πρέπει να επωφεληθούν από την ισότητα ευκαιριών στην εκπαίδευση και πρέπει να υποστηριχθούν με μεγαλύτερη συμμετοχή στις δημόσιες υπηρεσίες.

Η τουρκική άποψη είναι ότι θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην ενθάρρυνση των Ρομά που δεν θέλουν μια σταθερή ζωή να προτιμούν μια μόνιμη εγκατάσταση, να βελτιώσουν τις εγκαταστάσεις στέγασης των εγκατεστημένων, να αυξήσουν τα πρότυπα επιτυχίας των παιδιών που δεν θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στο εκπαιδευτικό σύστημα. Εάν τα παιδιά των Ρομά που αποκλείονται από την κοινωνική ζωή αποκλειστούν από την εκπαίδευση στα σχολεία, οι ικανότητές τους να ενταχθούν στην κοινωνία θα αποδυναμωθούν και θα συνεχίσουν να ενέχουν κινδύνους για όλους τους τομείς που αποκλείονται.

Η παρουσία των Ρομά στη Σερβία

Στη Σερβία υπάρχουν διαφορετικά ονόματα για τους Ρομά. Οι πιο διάσημοι είναι οι «Τσιγκάνι», «Τσιγγάνοι», «Γιτανός», ενώ αυτοί οι άνθρωποι αυτοαποκαλούνται Ρομά ή Σίντι, που σημαίνει επίσης σύζυγος/σύζυγος, άνδρας/άνθρωπος εκτός από την εθνικότητα. Οι Ρομά αναφέρθηκαν στα Βαλκάνια, το Βυζάντιο και τις Μακεδόνες-Σερβικές χώρες στα τέλη του 13ου αιώνα.

Περίπου το 50 % των Ρομά ζουν σε 573 οικισμούς Ρομά σε ολόκληρη τη χώρα. Συγκεντρώνονται κυρίως γύρω από το Βελιγράδι και στη Βοϊβοντίνα. Οι Ρομά είναι ως επί το πλείστον άνεργοι, ή κάνουν προσωρινή βαριά χειρωνακτική εργασία, ενώ οι ενήλικοι Ρομά, καθώς και τα παιδιά όλων των ηλικιών, φαίνονται να παρακαλούν ακόμη και σήμερα. Η ανεργία των Ρομά επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως η σωματική απομόνωση των οικισμών των Ρομά, το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, η έλλειψη τεχνικών γνώσεων, η εξάρτηση από την κοινωνική πρόνοια, οι διακρίσεις και η απουσία αποτελεσματικών μέτρων για τη βελτίωση της απασχόλησης.

Ένα από τα εμπόδια για την αντιμετώπιση των δυσκολιών και των προβλημάτων της ζωής που αντιμετωπίζουν οι Ρομά είναι το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης. Το εκπαιδευτικό καθεστώς των Ρομά στην Ευρώπη είναι σημαντικά χαμηλότερο από το καθεστώς του υπόλοιπου πληθυσμού. Από την άλλη πλευρά, η φτώχεια αποτελεί σίγουρα εμπόδιο στην εκπαίδευση των παιδιών. Εξαιτίας αυτού, οι Ρομά βρίσκονται στον φαύλο κύκλο εδώ και δεκαετίες και δεν μπορούν να το αφήσουν μόνοι τους. Δεδομένου ότι η εκπαίδευση είναι το κλειδί για την έξοδο από τη φτώχεια, είναι αναγκαίο να ληφθούν μέτρα στον τομέα αυτό για τη βελτίωση της θέσης των Ρομά, λαμβάνοντας υπόψη τα γεγονότα και τους λόγους που συμβάλλουν στην κατάσταση αυτή.

Τα στατιστικά στοιχεία που σχετίζονται με την πόλη Ρούμα της Σερβίας αναφέρουν ότι τα κορίτσια Ρομά ηλικίας 15-19 ετών εγκαταλείπουν το σχολείο για να παντρευτούν — 43 % των κοριτσιών σε αυτή την ηλικία σταματούν να πηγαίνουν στο σχολείο για να παντρευτούν, 16,9 % των κοριτσιών παντρεύονται πριν από την ηλικία των 15 ετών και 57 % πριν από την ηλικία των 18 ετών, σε σύγκριση με 0,8 % για τις νεότερες και 7 % για τις νεότερες γυναίκες του υπόλοιπου πληθυσμού. Ένας μεγάλος αριθμός ανδρών και γυναικών Ρομά άνω των 9 ετών είναι αναλφάβητοι (15,1 %).

Η παρουσία των Ρομά στην Ελλάδα

Οι Ρομά της Ελλάδας, εγκατεστημένοι ή εκτοπισμένοι, αποτελούν μέρος των Ρομά που ζουν σχεδόν σε όλα τα μέρη του κόσμου. Εμφανίστηκαν για πρώτη φορά γύρω στον 11ο αιώνα σε περιοχές της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και κάπου μεταξύ του 14ου και του 15ου αιώνα στη σημερινή ελληνική περιοχή. Από τότε έχουν ζήσει σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, από την Κρήτη έως τη Θράκη, και σύμφωνα με τις ιδιαίτερες αντιλήψεις τους και την κοινωνική τους δομή έχουν οργανωθεί σε προσωρινούς ή μόνιμους οικισμούς. Εξαρτώνται οι οικονομικές τους δραστηριότητες από τις ανάγκες της αγοράς που παρουσιάζονται στη γύρω κοινωνία.

Μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, και ιδιαίτερα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, ένα δεύτερο μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα Ρομά εισήλθε στην Ελλάδα από την περιοχή της Κωνσταντινούπολης και της Σμύρνης (Ιωαννίδου 1990:436). Ορισμένες ομάδες Ρομά που έχουν προφανώς μετακινηθεί από τη Ρουμανία και την Αλβανία, στις αρχές του 20ου αιώνα, χρησιμοποιούν πολλά στοιχεία της ρουμανικής και της αλβανικής γλώσσας.

Ο πληθυσμός των Ρομά που ζουν στην Ελλάδα είναι εκτιμώμενη σε 160 000 έως 200 000»

Σήμερα, ο πληθυσμός των Ρομά που ζουν στην Ελλάδα υπολογίζεται σε 160 με 200 χιλιάδες (Βαβούγιος, 2008), σύμφωνα με άλλες εκτιμήσεις ο πληθυσμός δεν υπερβαίνει τις 100-120 χιλιάδες. Υπάρχουν πολλές περιοχές στην Ελλάδα όπου βρίσκονται μόνιμα ή περιοδικά. Ορισμένες περιοχές, σε μεγάλο πληθυσμό, περιλαμβάνουν τα εξής: Αθήνα (St. Barbara, Liosia, Zefiri, Aspropyrgos etc), Θεσσαλονίκη (Δενδροπόταμος, Ελευθερία-Κορδέλιο, Εύοσμος, Μενεμένη, Νυμφόπετρα κ.λπ.), Αγρίνιο, Αλεξάνδρεια Ημαθίας, Αλεξανδρούπολη, Αμαλιάδα, Αμφίσσα, Γαστούνη, Διδυμότειχο, Εξαμίλη Κορινθία, Θήβα, Κάτω Αχαΐα, Κομοτηνή, Μεσολόγγι, Νέα Αλικαρνασός Ηρακλειό, Νέα Ιωνία Μαγνησίας, Ξάνθη, (Πουρναλικά, Γενισέα, Γαζάνε, Δροσέρο κ.α), Ορχομενός, Σάπτες, Σέρρες (Ν. Ηρακλειά, Φλάμπουρο κ.α.), Σοφάδες, Φάρσαλα, Φλώρινα και Χίος. Η ελληνική κοινότητα των Ρομά δεν είναι μια ενιαία εθνική πολιτιστική και γλωσσική οντότητα. Οι διαφορές μεταξύ τους είναι πολλές και μπορεί να αφορούν το country προέλευσης (Ρουμανία, Αλβανία, Τουρκία κ.λπ.), ο βαθμός αφομοίωσης τους της ελληνικής κοινωνίας, η θρησκεία (Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι), η μορφή της γλώσσας που μιλούν και ο βαθμός εγκατάστασης (εγκατεστημένος ή αφαιρούμενος) μεταξύ άλλων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η περιγραφή

οι Ρομά της Ελλάδας υποχρεώνουν τον ερευνητή να περιοριστεί στα δεδομένα που παρουσιάζονται χωρίς σημαντικές διαφορές σε όλους σχεδόν τους Ρομά που ζουν στην Ελλάδα.

Οι εγκατεστημένοι Ρομά της Ελλάδας δεν έχουν συγκεκριμένο τύπο καταλύματος ή οποιασδήποτε κατοικίας. Ορισμένοι κατοικούν σε διαμερίσματα (Αγία, Βαρβάρα, Αττική), άλλα σε καλύβες (Ίφαστος Κομοτηνή) και κάποια σε κλασικά σπίτια στην ελληνική ύπαιθρο (Φλαμπούρο, Σέρρες). Άλλοι που κινούνται για μικρές ή μεγάλες χρονικές περιόδους παραμονής σε

ειδικά σχεδιασμένα φορητά, τα οποία χρησιμοποιούνται επίσης για τη μεταφορά εμπορευμάτων, ή σε ημιφορητά κλειστού τύπου ή σκηνές. Η πρακτική της παραμονής σε τροχόσπιτα κοινά για τους Ρομά της Δυτικής Ευρώπης δεν έχει υιοθετηθεί ποτέ στην Ελλάδα. Οι εγκατεστημένοι ή ημι-εγκαταστημένοι Ρομά στην Ελλάδα είναι ελληνικής υπηκοότητας, είναι

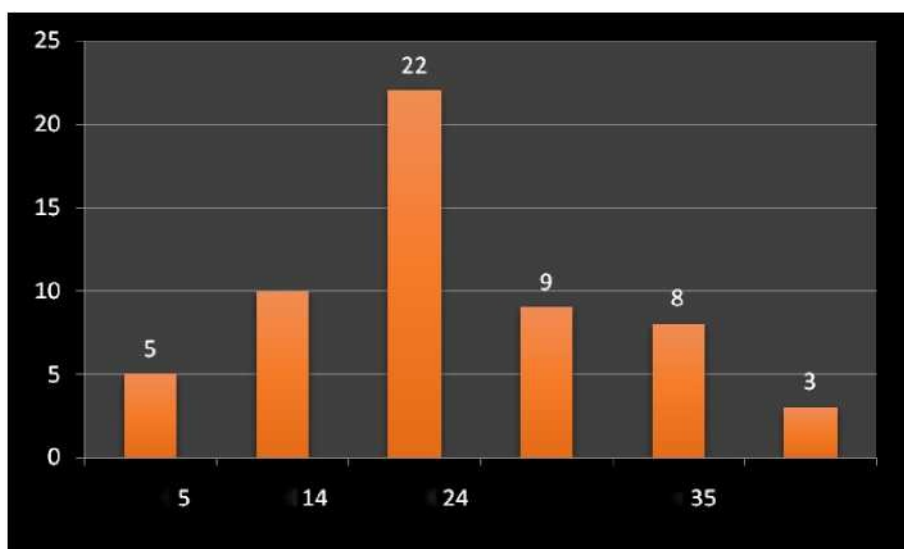

εγγεγραμμένοι στο δήμο όπου διαμένουν και απολαμβάνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν όλοι οι Έλληνες πολίτες. Η δυνατότητα αυτή γενικεύθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1970, και μέχρι το 1955 δεν θεωρούνταν Έλληνες πολίτες αλλά αλλοδαποί και εξέδωσαν ειδικό δελτίο ταυτότητας από το Τμήμα Εξωτερικών Υποθέσεων (Βασιλιάδου & Παυλίου-Κορρές, 2011 Μαρτίου 2013).

Η μακροχρόνια συνύπαρξη Ελλήνων Ρομά με Έλληνες μη Ρομά είχε αντίκτυπο σε πολιτιστικά και ιδεολογικά στοιχεία, τα οποία σε ορισμένες ομάδες Ρομά (πολύ λίγες) ήταν έντονη, ενώ στις περισσότερες ομάδες εξακολουθούν να κυριαρχούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κοινωνίας των Ρομά. Οι ομάδες που αποδέχτηκαν τον πολιτισμικό αντίκτυπο της υπόλοιπης ελληνικής κοινωνίας, αφομοιώθηκαν και ακολούθησαν τα κοινωνικά πρότυπα και τις πολιτιστικές αξίες που κυριαρχούν στην ελληνική κοινωνία (π.χ. είδος επαγγέλματος, οικονομικές δραστηριότητες, τρόπος ζωής, εκπαίδευση κ.λπ.). Οι άλλες ομάδες, που αναφέρονται αποκλειστικά από τους αρμόδιους φορείς του ελληνικού κράτους και της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τη συζήτηση θεμάτων ρατσισμού, διαπολιτισμικής εκπαίδευσης κ.λπ., είναι εκείνες που έχουν ανπισταθεί και συνεχίζουν να ανπιστεύονται στην αφομοίωση. Αυτό που διαφοροποιεί τους Ρομά από τους υπόλοιπους Έλληνες είναι η επιμονή τους στη διαφορετικότητα, η οποία συνίσταται κυρίως στον διαφορετικό τρόπο ζωής, τις αξίες και τα ιδανικά που ενσαρκώνουν, και τα οποία είναι ιδιαίτερα αισθητά στον τομέα της εκπαίδευσης.

Οι επιφυλάξεις που έχει η κοινωνία των μη Ρομά έναντι των Ρομά παραμένουν εντός του σχολικού χώρου, όπου αναγκάζονται να συνυπάρχουν. Εκεί αναπτύσσεται ένας ιδίομορφος ρατσισμός στον οποίο το σχολείο καλείται να ανακουφίσει αν δεν μπορεί να το εξαλείψει εντελώς.

Δεν υπάρχουν μεγάλοι πληθυσμοί Ρομά που εγκαταστάθηκαν στο νησί της Ρόδου. Τα τρία φυλάκια/στρατόπεδα στο Caraconero, το Agious Apostolous και το Cair αμπελώνες αριθμούν

περίπου 400 άτομα. Ο πληθυσμός αυτός αυξάνεται σημαντικά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, όπου η αυξημένη τουριστική κίνηση προσελκύει πολλούς Ρομά στο νησί κυρίως για επαιτεία.

Οι Ρομά της Ρόδου ζουν κατά 57,9 % σε πυρηνική οικογένεια (δηλ. ζευγάρι και παιδιά), κατά 29,8 % σε μια διευρυμένη οικογένεια (δηλαδή παππούδες, ξαδέρφια και άλλοι συγγενείς) και το 12,3 % είναι μονογονεϊκές οικογένειες. Το 32 % των οικογενειών έχει τρία παιδιά, το 19 % έχει τέσσερα παιδιά και το 17 % έχει δύο παιδιά. Σύμφωνα με τις δηλώσεις τους, το 30 % των νοικοκυριών ζουν στη Ρόδο για περίπου 20 χρόνια και το 42 % (24 οικογένειες) δηλώνουν ότι είναι πολίτες της Ρόδου. Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι, από τα 24 νοικοκυριά που

έχουν εγγραφεί στο μητρώο της Ρόδου, 16 βρίσκονται στο Καρακονέρο, 3 στους αμπελώνες Cair και 5 στο Agious Apostolous. Το 89,5 % δήλωσε ότι είναι Έλληνες (51 νοικοκυριά), ενώ τα υπόλοιπα 6 νοικοκυριά αρνήθηκαν να δηλώσουν τη χώρα προέλευσής τους. Το 93 % των Ρομά λένε ότι είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι.

Παιδιά Ρομά και η εκπαιδευτική διαδικασία

Η εκπαίδευση είναι η πιο σημαντική ανάγκη για κάθε άτομο και κοινωνία. Είναι αδύνατο για μια αμόρφωτη κοινωνία να προχωρήσει και να αναπτυχθεί. Κινούμενοι με τη φιλοσοφία του «Δεν μπορείτε να διδάξετε ένα παλιό σκυλί νέα κόλπα», η ικανότητα του εγκεφάλου των ατόμων είναι ως επί το πλείστον ανοικτή για βελτίωση σε περιόδους παιδικής ηλικίας και νεολαίας. Σε αυτή την περίοδο, οι έφηβοι δίνουν πίσω, ό, τι τους δίνεται. Τα μειονεκτούντα άτομα και τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες θα πρέπει να επωφελούνται από πρόσθετα μέτρα προκειμένου να επιτευχθεί η ένταξη.

Στις περισσότερες κοινωνίες, υπάρχουν μικρές ομάδες εκτός από την κυρίαρχη κουλτούρα. Οι πολίτες και τα παιδιά Ρομά στην Τουρκία ζουν αυτή τη διαφοροποίηση, ιδίως στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η διαφοροποίηση προκαλείται κυρίως από τη θρησκεία, τη γλώσσα, την απομόνωση από τον κοινωνικό χώρο με το να ζει στην ύπαιθρο ή το γκέτο, είναι μέλος της χαμηλού εισοδήματος υπο-οικονομικής ομάδας, διαφορά εθνοτικής γένεσης, σωματικά πνευματικά και ψυχικά ανθυγιεινή ζωή και φύλο.

Μετανάστης ή εγκατεστημένος, ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού των Ρομά προσπαθεί να συνεχίσει τη ζωή του ως «οριακές» ομάδες κάτω από δύσκολες συνθήκες. Ένας μεγάλος αριθμός ενήλικων Ρομά εξακολουθεί να μην είναι εγγράμματος. Οι μορφωμένοι έχουν πολύ χαμηλό μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο. (Aragaci, 2008: 249). Καθώς η επιχειρηματική ζωή έχει στενή σχέση με την εκπαίδευση, αυτή η κυρίως αναλφάβητη ομάδα συνεχίζει να εργάζεται σε ευέλικτες και περιθωριακές θέσεις εργασίας.

Υπάρχουν πολλά εμπόδια για την πρόσβαση των παιδιών και των εφήβων Ρομά στην ποιοτική εκπαίδευση. Εν συντομία, αυτά τα εμπόδια σχετίζονται με την πρόσβαση σε ποιοτικά σχολεία, είδη γραφικής ύλης που δεν αγοράζονται λόγω των οικονομικών ανεπαρειών, του εξοπλισμού της τάξης, της στολής, των υποδημάτων, του εξοπλισμού που απαιτείται για τις εργασίες, της ανεπάρκειας των ευκαιριών μελέτης και των τοποθεσιών, χωρίς υποστήριξη ατόμων που θα τους επιτρέψουν να σπουδάσουν και να ξεκινήσουν να εργάζονται από μικρή ηλικία. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες των παιδιών Ρομά θα πρέπει να αυξηθούν μέσω της εκπαίδευσης και να ανοίξουν το δρόμο για την εισοδό τους στο πανεπιστήμιο, σπάζοντας τα εμπόδια. Εκτός από αυτές τις οικονομικές ανεπάρκειες, η προκατάληψη, μερικές φορές η αρνητική στάση των εκπαιδευτικών, η κοροϊδία και η τάση εξοστρακισμού των άλλων μαθητών και η αδιαφορία για τα παιδιά Ρομά μπορούν να προκαλέσουν αποτυχία. Ο καθορισμός στόχων και οι χαμηλές προσδοκίες για το μέλλον αποθαρρύνουν την επιμονή, την προθυμία, τον ενθουσιασμό και τις ελπίδες των παιδιών. Όταν η αδιαφορία των οικογενειών προστίθεται σε αυτά τα αρνητικά πλαίσια, η επιτυχία στην εκπαίδευση είναι σχεδόν αδύνατη. Όπως είναι γνωστό, η συνεργασία μεταξύ της τριλογίας μαθητή-δασκάλου-γονέα είναι πάντα ένας απαραίτητος κανόνας για την επιτυχία.

Αντί για αποκλειστικά σχολεία Ρομά, θα πρέπει να δοθεί προσοχή στα σχολεία και στις αίθουσες διδασκαλίας με μαθητές Ρομά και οι διευθυντές σχολείων να εφαρμόζουν φιλικές προς την ένταξη στρατηγικές.

Το να ενώσουμε τους Ρομά σε διαχωρισμένες τάξεις σε ένα τυπικό σχολείο είναι ένα άλλο είδος

εξοστρακισμού. Ωστόσο, όταν οι Ρομά ζουν σε μια γειτονιά ή σε ένα χωριό, ο τόπος που ζουν δεν προτιμάται ως κατοικημένη περιοχή από τα άλλα μέρη της κοινωνίας, οπότε τα παιδιά Ρομά πρέπει να εκπαιδεύονται στα ίδια σχολεία και αυτό αυξάνει τον εξοστρακισμό τους. Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι οι γονείς μερικές φορές είναι η πηγή της διακριτικής συμπεριφοράς, χωρίς να θέλουν τα παιδιά Ρομά στην τάξη των παιδιών τους.

Δεδομένου ότι το επίπεδο εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά είναι χαμηλό και δεν μπορούν να προσαρμοστούν στην ομοιογένεια της ταξικής εκπαίδευσης, το επίπεδο κατανόησης του μαθήματος μειώνεται, επομένως, η αρχή των ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση δεν μπορεί να εφαρμοστεί και προκαλεί εξοστρακισμό στην εκπαίδευση, καθώς οι ευκαιρίες δεν παρέχονται στα παιδιά Ρομά να επιτύχουν. Εάν ενσωματωθούν σε επιτυχημένα και γρήγορα κινούμενα παιδιά, θα παρακινήσουν τον εαυτό τους και η επιτυχία τους θα αυξηθεί. (Genç, Taylan, Barış, 2015).

Ακόμη και αν τα σχετικά και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον πληθυσμό των Ρομά εν γένει είναι σπάνια και τα στοιχεία σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο και τα αποτελέσματα ακόμη περισσότερο (κυρίως λόγω της έλλειψης εθνικά διαφοροποιημένων δεδομένων), υπάρχουν ορισμένες πτυχές και πληροφορίες που έχουν αποσαφηνιστεί, αποδειχθεί και γενικά συμφωνηθεί σχετικά με την εκπαιδευτική κατάσταση της μειονότητας Ρομά στην ΕΕ και τη Ρουμανία.

Η πρώτη και σημαντικότερη πτυχή αφορά το γενικά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των Ρομά, όπως φαίνεται στις περισσότερες από τις μελέτες που πραγματοποιήθηκαν. Μελέτες και έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες δείχνουν σταθερά χαμηλά ποσοστά αποφοίτων Ρομά σε όλα τα επίπεδα της επίσημης εκπαίδευσης, ιδίως σε ανώτερα επίπεδα (ανάλογα με τη χώρα, εκτιμάται ότι μεταξύ 0,3 % και 2 % του πληθυσμού των Ρομά κατέχουν πανεπιστημιακό δίπλωμα). Διάφορες έρευνες σχετικά με τον πληθυσμό των Ρομά που διαμένουν στη Ρουμανία δείχνουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο (34-35 % απόφοιτοι λυκείου και 2-3 % απόφοιτοι πανεπιστημίου), οι οποίες ολοκληρώθηκαν με υψηλά επίπεδα αναλφαβητισμού (25 %).

Η δεύτερη σημαντική πτυχή αφορά τις σημαντικές διαφορές μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου των Ρομά και των μη Ρομά πολιτών: μια ανάλυση της Παγκόσμιας Τράπεζας του 2010, η οποία επικεντρώθηκε σε τέσσερις πρώην κομμουνιστικές χώρες (Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ρουμανία και Σερβία), έδειξε ότι λιγότερο από το 20 % των ενηλίκων Ρομά είχαν παρακολουθήσει δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε σύγκριση με το 75 % του μη Ρομά πληθυσμού. Στη Ρουμανία, παρόμοια μελέτη έδειξε ότι, για την ηλικιακή ομάδα 18-30, μόνο το 9 % των κατοίκων Ρομά είναι απόφοιτοι γυμνασίου και το 2 % είναι πτυχιούχοι πανεπιστημίου, σε σύγκριση με το 41 %, και, αντίστοιχα, το 27 % του μη Ρομά πληθυσμού. Η ίδια μελέτη δείχνει ότι το 11 % των παιδιών Ρομά ηλικίας μεταξύ 14 και 17 ετών είναι εκτός σχολείου, σε σύγκριση με το 3,2 % του πληθυσμού μη Ρομά στην ίδια ηλικιακή ομάδα.

Στη Ρουμανία, μια προεδρική έκθεση του 2007 δείχνει ότι περίπου το 80 % των παιδιών που δεν έχουν εγγραφεί ποτέ στο σχολείο είναι Ρομά, εκ των οποίων το 38 % είναι λειτουργικά αναλφάβητα. Το ποσοστό των παιδιών Ρομά που είναι εγγεγραμμένα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι 64 %, σε σύγκριση με 98,9 %, τον εθνικό μέσο όρο. Μια πρόσφατη μελέτη που παρουσιάστηκε από το Εκπαιδευτικό Ταμείο για τους Ρομά εκτιμά ότι ποσοστό μεταξύ 13 % και 45 % των παιδιών Ρομά από τη Ρουμανία σπουδάζουν σε διαχωρισμένα σχολεία. Η γενική αντίληψη είναι ότι οι γονείς των παιδιών Ρομά ευθύνονται για την τρέχουσα κατάσταση της σχολικής συμμετοχής των παιδιών τους.

Ωστόσο, εξίσου σημαντικά εμπόδια στην εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών Ρομά είναι η φτώχεια και οι διακρίσεις.

Στη Σερβία, μόνο το 11,5 % του πληθυσμού των Ρομά φοιτά σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η εγγραφή σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι ένα από τα πιο κρίσιμα

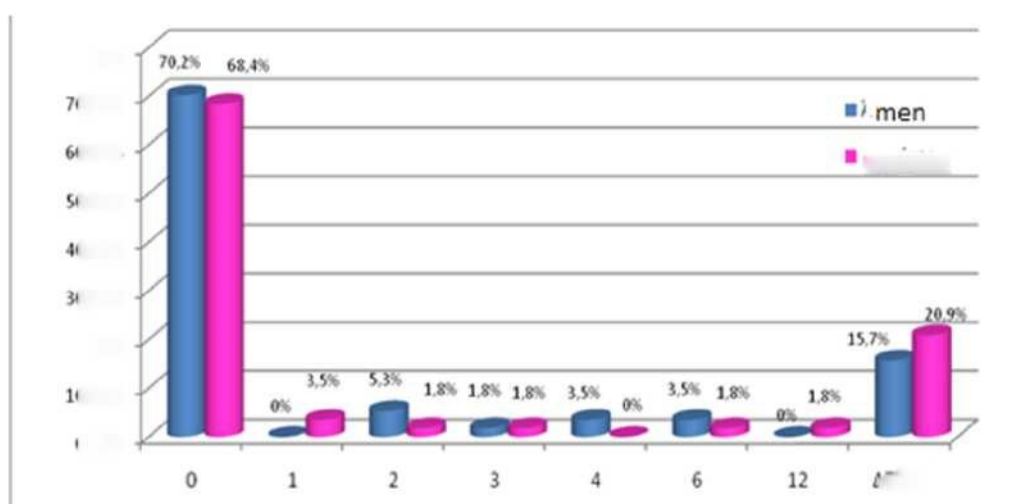

σημεία, διότι είναι η μεγαλύτερη εγκατάλειψη των μαθητών Ρομά στο σύνολο του πληθυσμού. Το 90 % των νέων φοιτούν σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά όσον αφορά τους μαθητές Ρομά, ο αριθμός αυτός ανέρχεται στο 22 %, στο 28 % των αγοριών και στο 15 % των κοριτσιών, γεγονός που το καθιστά επίσης ζήτημα ισότητας των φύλων. Το 5 % των νέων μαθητών Ρομά που είναι πολύ φτωχοί φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, γεγονός που επισημαίνει ότι αντιμετωπίζουν πρόσθετες δυσκολίες κατά την εγγραφή τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σύγκριση με άλλους νέους μαθητές Ρομά που δεν ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας.

Το επίπεδο πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου εντός των Ρομά ανέρχεται σε 80 %, ενώ ο συνολικός πληθυσμός είναι χαμηλότερος έως 8 %. Η ζωή σε συνθήκες ακραίας φτώχειας αυξάνει τον κίνδυνο εγκατάλειψης του σχολείου, γεγονός που οδηγεί σε ανεργία. Λόγω αυτών των καταστροφικών δεδομένων, πρέπει να ληφθούν ορισμένα μέτρα. Δύο προτάσεις προέρχονται από το γραφείο των Ρομά:

—η στήριξη της τοπικής αυτοδιοίκησης όσον αφορά τις υποτροφίες και τη στέγαση μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι απαραίτητη — που έχουν γίνει στη Ρούμα τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την ένταξη των Ρομά και είναι απαραίτητο να συμπεριληφθούν σε εξωσχολικές δραστηριότητες, να σταματήσουν να επισημαίνονται, να προστατευθούν από τη βία — η οποία μπορεί να γίνει μέσω της καθοδήγησης στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και της ατομικής προσέγγισης στα δημοτικά σχολεία.

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού των Ρομά στη Ρόδο, το 70,2 % των επικεφαλής των νοικοκυριών δεν πήγε καθόλου στο σχολείο. Μόνο το 5,3 % των επικεφαλής της οικογένειας δήλωσε ότι πήγε σε 2 χρόνια στο σχολείο και το 3,5 % δήλωσε ότι πήγε μεταξύ 4 και 6 ετών. Όσον αφορά τη φοίτηση των συζύγων τους, δηλώθηκε ότι το 68,4 % δεν πήγε σε κανένα σχολείο και μόνο το 3,5 % πήγε σε ένα έτος του σχολείου. Το 63,2 % των παιδιών

φοιτούν σε σχολεία και το 69 % θεωρούν την πρωτοβουλία των Φοιτητών του Πανεπιστημίου Αιγαίου να υποστηρίξουν τα παιδιά τους το απόγευμα.

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και ειδικότερα το Εργαστήριο Γλωσσολογίας σε συνεργασία με το αντίστοιχο τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών υλοποιούν ειδικό πρόγραμμα για την υποστήριξη της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά. Με τη βοήθεια των μαθητών του τμήματος, παρακολουθούν την εκπαίδευση των Ρομά, προκειμένου να εξασφαλίσουν επαρκή εκπαίδευση και επίτευξη των διδακτικών στόχων κάθε σχολικού

επιπέδου. Για το σκοπό αυτό, ομάδες φοιτητών πανεπιστημίου, με την επίβλεψη και τον συντονισμό των καθηγητών τους, βοηθούν τους εκπαιδευτικούς (κατά τις ώρες της τάξης) στα δημοτικά σχολεία που φιλοξενούν φοιτητές Ρομά και επιβλέπουν επιπλέον την απογευματινή μελέτη των μαθητών Ρομά.

Η ευρεία παιδική εργασία στις κοινότητες των Ρομά και η συνακόλουθη αυξημένη εγκατάλειψη του σχολείου αποτελούν σημαντικά εμπόδια για την ολοκλήρωση της βασικής εκπαίδευσης για τα παιδιά Ρομά. Κατά τη διάρκεια της τρέχουσας σχολικής χρονιάς, 53 μαθητές Ρομά φοιτούν σε σχολεία της Ρόδου. Από αυτά, 49 παιδιά φοιτούν σε δημοτικά σχολεία (Δημοτική Εκπαίδευση) στην πόλη και 4 στο Γυμνάσιο Α΄ Τάξης (Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση). Οι 49 μαθητές του δημοτικού σχολείου χωρίζονται σε πέντε δημοτικά σχολεία της πόλης της Ρόδου και μεταφέρονται καθημερινά από και προς το σχολείο με λεωφορεία που ανήκουν στο Δήμο Ρόδου. Οι μαθητές που ολοκληρώνουν με επιτυχία το δημοτικό σχολείο και συνεχίζουν τη δευτεροβάθμια βασική εκπαίδευση είναι όλοι εγγεγραμμένοι στο ίδιο Γυμνάσιο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το προηγούμενο σχολικό έτος 2018-2019, δύο μαθητές Ρομά αποφοίτησαν από επαγγελματικό γυμνάσιο του νησιού. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι μαθητές Ρομά δεν ολοκληρώνουν τη βασική εκπαίδευση (9 έτη σπουδών, μέχρι την τρίτη τάξη του γυμνασίου), ενώ τα κορίτσια δεν προχωρούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κυρίως επειδή παντρεύονται και αποκτούν παιδιά πολύ νωρίς στην εφηβεία.

Στο Δήμο Ρόδου υπάρχει ένα κοινοτικό κέντρο με υπηρεσία Ρομά. Αυτό το κοινοτικό κέντρο έχει έναν κοινωνιολόγο, έναν κοινωνικό λειτουργό, έναν ψυχολόγο και έναν λογιστή. Κάθε οικογένεια Ρομά δικαιούται οικονομικό επίδομα στο τέλος κάθε σχολικού έτους, υπό την προϋπόθεση ότι τα παιδιά τους φοιτούν επαρκώς στο σχολείο.

Για την ιταλική περίπτωση, οι Ρομά δεν είναι μόνο πεπεισμένοι, αλλά συχνά είναι βέβαιοι ότι θέλουν να επιτύχουν την σχολική ένταξη των παιδιών τους. Η εγκατάλειψη του λυκείου που τους απασχολεί (σκεφτείτε να προσέλθετε στο πενταετές δίπλωμα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μόλις πάνω από 1%) δεν προέρχεται ούτε από την υποψία προς το ίδρυμα, ούτε από σημαντικούς λόγους, όπως η χρήση ανηλίκων για επαιτεία ή για άλλους λόγους. Οι καθοριστικοί παράγοντες εντοπίζονται στον αποκλεισμό της στέγασης και της απασχόλησης, καθώς και στην ανάγκη να επουλωθεί η ασάφειά τους από νομικής απόψεως (συχνά χωρίς άδεια διαμονής ακόμη και αν γεννήθηκε στην Ιταλία). Η ροή της υπόθεσης των Ρουμάνων Ρομά στην Ιταλία είναι υποδειγματική εν προκειμένω. Η ακαδημαϊκή επιτυχία είναι άμεσα ανάλογη με την ένταξη, τη στέγαση και την εργασία. Όπου υπάρχει επαρκής στήριξη μπορεί να είναι 100% (περιπτώσεις στην Καμπανία ή τους Ρομά στον οικισμό της Metropoliz σε έναν περιθωριακό οικισμό καταληψιών στη Σικελία σχεδόν κανένα παιδί δεν πηγαίνει σχολείο, από τις παραγκουπόλεις της Cosenza το ποσοστό σχολικής φοίτησης αυξάνεται συνεχώς). Σε αυτά τα παραδείγματα, αναφερόμαστε στους Ρουμάνους Ρομά από την ίδια περιοχή.

Η διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή και πραγματοποιήθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2011 σχετικά με τα προβλήματα που σχετίζονται με την υποδοχή μαθητών μη ιταλικής ιθαγένειας στο ιταλικό σχολικό σύστημα, μας επέτρεψε να εμβαθύνουμε ορισμένα συγκεκριμένα ζητήματα σχετικά με την ένταξη των μαθητών που ανήκουν στις κοινότητες των Ρομά.

Ειδικότερα, η έρευνα έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στα ζητήματα που σχετίζονται με τη σχέση των μαθητών που ανήκουν σε αυτές τις κοινότητες με το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα, με ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι η παρουσία των παιδιών Ρομά στα ιταλικά σχολεία εξαρτάται, σε γενικές γραμμές, από στερεότυπα και προκαταλήψεις που οδηγούν, μεταξύ άλλων, στην αποτυχία του εκπαιδευτικού προγράμματος, με διαχείριση μακριά από τη φυσιολογική δυναμική της πολιτιστικής πολυμορφίας και της διαπολιτισμικής στρατηγικής [7η Επιτροπή του Επιμελητηρίου, 2011]. Η έρευνα επισημαίνει επίσης ότι το παιδί Ρομά ανήκει σε ένα είδος προφορικής κουλτούρας, εντελώς διαφορετικής από την ιταλική και παρουσιάζει γνωστικές και συναισθηματικές διαδικασίες διαφορετικές από τα άλλα παιδιά, τα οποία «απλώς» μια θετική

προσέγγιση στην παραδοσιακή εκπαίδευση που παρέχεται από το ιταλικό σχολείο.

Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης των Ρομά, τα δεδομένα, όπως είναι πάντα δύσκολο να επαληθευτούν, παρέχουν ένα πλαίσιο ισχυρών καθυστερημένων και πολύ ποιινών: υπάρχουν τουλάχιστον 20.000 Ρομά κάτω των δώδεκα, σε μεγάλο βαθμό Ρουμάνοι και Γιουγκοσλάβοι, οι οποίοι αποφεύγουν την υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ιταλία και εκτιμάται ότι «οι υπόλοιποι συνομηλικοί Ρομά και Σίντι βρίσκονται σε γενικευμένη εκπαιδευτική καθυστέρηση τουλάχιστον τριών ετών» [SENATE, 2010].

Το ποσοστό των παιδιών Ρομά που αποφεύγουν την υποχρεωτική εκπαίδευση είναι υψηλό και δυστυχώς δεν υπάρχει ακόμη η δυνατότητα παροχής αξιόπιστων δεδομένων, δεδομένου ότι δεν έχει ενεργοποιηθεί ένα έργο παρακολούθησης σε εθνικό επίπεδο, καθώς δεν είναι σε θέση να εντοπίσει τον πραγματικό αριθμό των παιδιών που αποφεύγουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Στην πραγματικότητα, τα στοιχεία που παρείχαν τα σχολεία αντανάκλασαν μόνο εν μέρει την πραγματικότητα: η ύπαρξη αξιόπιστων δεδομένων είναι απαραίτητη για την επικοινωνία με την οικογένεια των Ρομά ανά οικογένεια, σε χώρους στέγασης, σε ιδιωτικές εκτάσεις, σε κοινόχρηστους χώρους και σε προσωρινούς καταυλισμούς.

Υπάρχει μια αταβιστική αντίσταση σε ορισμένες ομάδες Ρομά στην αποστολή παιδιών στο σχολείο, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι οι γονείς αναγνωρίζουν έγκυρο μόνο τον πολιτισμό τους στην εκπαίδευση των παιδιών τους.

Για να έχουμε κάτι που θα μπορούσε να μοιάζει με ένα θέμα φυσικά, πρέπει να χρησιμοποιήσουμε την απογραφή του Ερυθρού Σταυρού στους καταυλισμούς Ρομά στη Ρώμη και να εξετάσουμε μια προβολή της αξίας για το σύνολο των Ρομά στην Ιταλία: από την ανάγνωση των στοιχείων προκύπτει ότι το 41,42 % των Ρομά δεν έχει επίπεδο εκπαίδευσης, το 8,44 % έχει ολοκληρώσει τον κύκλο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 13,29 % έχει ολοκληρώσει το γυμνάσιο. Μόνο 1,10 % έλαβε ένα πενταετές δίπλωμα γυμνασίου και μόνο 0,26 % ήρθε στο πενταετές πτυχίο.

Στη δημοσίευση για τις μειονότητες χωρίς έδαφος [2006] το Υπουργείο Εσωτερικών προσδιόρισε τις ρίζες αυτής της κακής σχολικής φοίτησης, όχι τόσο στον νομαδισμό, όσο σε «δύσκολες οικονομικές συνθήκες και κάποια δυσπιστία προς το σχολείο, που θεωρείται ως η έκφραση μιας εταιρείας που έχει αποδειχθεί εχθρική και για τη δράση αφομοίωσης της θεωρείται ότι απειλεί την ταυτότητά της, αυτό επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι στις κοινότητες Ρομά που ζουν σε καλές οικονομικές συνθήκες οι νέοι αρχίζουν να φοιτούν στο γυμνάσιο και κάποιος και στο πανεπιστήμιο, γεγονός που δεν είναι πλέον εξαιρετικό σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες».

Ποσοστό εγκατάλειψης

Σύμφωνα με την Eurostat, το ποσοστό εγκατάλειψης του σχολείου (ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου) στη Ρουμανία το 2018 ήταν 16,4 %. Η εγκατάλειψη του σχολείου εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, είναι πολύ υψηλή, σχεδόν 6 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Φθάνει σε πολύ υψηλότερες κορυφές στις αγροτικές περιοχές (25,4 % το 2018) και μεταξύ των παιδιών Ρομά (77 % το 2016).

Το πρώτο αποθαρρυντικό γεγονός όσον αφορά την εκπαίδευση είναι ο χαμηλός αριθμός των

παιδιών Ρομά στην υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και το χαμηλό ποσοστό των παιδιών που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Η κατάσταση είναι πιο ανησυχητική λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι μόνο το 20-40 % των παιδιών ολοκληρώνουν τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Τα στοιχεία για τη Σερβία δείχνουν ότι το 63 % των Ρομά δεν ολοκλήρωσαν το δημοτικό σχολείο και, όσον αφορά το σύνολο του πληθυσμού, ο αριθμός αυτός είναι 33 %. Το ποσοστό των Ρομά που ολοκληρώνουν τη στοιχειώδη εκπαίδευση είναι πολύ χαμηλότερο από το ποσοστό των εγγεγραμμένων παιδιών και παιδιών που πηγαίνουν στο σχολείο λόγω του υψηλού επιπέδου εγκατάλειψης. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για την εγκατάλειψη του σχολείου, και αν κοιτάξουμε πίσω στα στοιχεία που παρείχε η UNICEF, σχετικά με τους σημαντικότερους λόγους εγκατάλειψης του σχολείου όσον αφορά τα κορίτσια Ρομά, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό παιδιών που εγκαταλείπουν το σχολείο βρίσκονται σε άμεση σχέση με τη φτώχεια των οικογενειών τους, καθώς και με προκαταλήψεις των συνομηλίκων τους και των δασκάλων τους στο σχολείο:

- δεν έχουν καλή ενδυμασία 69,7 %
- πρέπει να βοηθήσουν στην ανατροφή μικρότερων παιδιών 61,3 %
- ακόμα κι αν τελειώσουν το σχολείο, δεν θα βρουν δουλειά 59,8 %
- παντρεύονται 57,4 %
- τα παιδιά που δεν ήταν Ρομά τους αντιμετώπισαν άσχημα 50,0 %
- δεν μιλούν τη σερβική γλώσσα 46,4 %
- δεν θέλουν να πάνε σχολείο 45,4 %
- οι εκπαιδευτικοί στο σχολείο τους αντιμετώπισαν άσχημα 39,8 %
- έμαθαν όλα όσα χρειάζονται στο σπίτι τους 33,1 %
- έχουν ήδη μάθει όλα όσα χρειάζονται 30,1 %
- το σχολείο είναι μακριά 27,5 %

Η εγκατάλειψη είναι ιδιαίτερα υψηλή όταν μετακινείται από τον ένα κύκλο εκπαίδευσης στον άλλο.

Οι Τούρκοι μαθητές Ρομά έχουν προβλήματα όπως οι απουσίες και η εγκατάλειψη του σχολείου λόγω οικονομικών δυσκολιών, πρώιμων γάμων, κοινωνικών κανόνων και πίεσης της κοινότητας. Η ανύψωση αυτοεπαρκών ατόμων που γνωρίζουν τον εαυτό τους, σκέφτονται υγιεινά, έχουν θετική αίσθηση του εαυτού και έχουν αυτοσεβασμό είναι από τους γενικούς στόχους του τουρκικού εθνικού εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Οι μαθητές που εγκαταλείπουν το σχολείο παντρεύονται σε νεαρή ηλικία και βιώνουν να είναι πολύ νέοι γονείς. Έτσι και έτσι η προσωπικότητά τους σχηματίζεται σε χρόνια και οι γάμοι τους αμφισβητούνται και οι οικογένειες διαλύονται. Τα παιδιά σε διαλυμένες οικογένειες έχουν παράγοντες κινδύνου όπως οι γονείς που βρίσκονται στη φυλακή, οικονομικές αδυναμίες, πίεση στη γειτονιά και τους συνομηλίκους τους και αυτοί οι παράγοντες αποτελούν σοβαρό εμπόδιο στην αυτοεκπλήρωσή τους.

Εξάλλου, όταν τηρούνται οι κοινωνικές νόρμες και οι πολιτισμοί των Ρομά πολιτών που ζουν στην περιοχή Tarsus, φαίνεται ότι αγαπούν τη ζωή, προσπαθούν να ζήσουν εδώ και τώρα, κάνοντας τον γενικό πληθυσμό να υποθέσει ότι ζουν χωρίς άγχος, αγαπούν τη ζωή και τους ανθρώπους περισσότερο.

Ένας από τους σημαντικότερους λόγους εγκατάλειψης του σχολείου είναι η χαμηλή κοινωνικοοικονομική δομή. Πολλοί μαθητές εγκαταλείπουν την περιοχή ως εποχιακοί εργαζόμενοι και συνεχίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία με τους συνομηλίκους τους για λίγο μετά την έναρξη του σχολικού έτους. Στο τέλος αυτού, η προσαρμογή των μαθητών στο σχολείο βρίσκεται πίσω από τους άλλους και η αλλαγή συμπεριφοράς και η μάθηση δεν επιτυγχάνεται στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Όπως είναι γνωστό, η ακαδημαϊκή αυτοαίσθηση των μαθητών μας διαμορφώνεται κατά τη

διάρκεια του δημοτικού σχολείου. Οι μαθητές Ρομά βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, λαμβάνοντας υπόψη τους υφιστάμενους παράγοντες κινδύνου σε αυτή τη διαδικασία κατά τη διάρκεια της οποίας διαμορφώνεται η αντίληψη και η πεποίθηση του εαυτού τους. Στη δευτεροβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ο αριθμός των μαθητών Ρομά που φοιτούν στην εκπαίδευση στην Τουρκία μειώνεται και εγκαταλείπουν το σχολείο λόγω οικονομικών αδυναμιών, συμβάλλοντας στην οικογενειακή ζωή, στον πρόωρο γάμο και για κοινωνικούς και πολιτιστικούς λόγους.

Όπως είναι γνωστό, η ακαδημαϊκή αυτοαίσθηση των μαθητών μας διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια του δημοτικού σχολείου. Οι μαθητές Ρομά βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, λαμβάνοντας υπόψη τους υφιστάμενους παράγοντες κινδύνου σε αυτή τη διαδικασία κατά τη διάρκεια της οποίας διαμορφώνεται η αντίληψη και η πεποίθηση του εαυτού τους. Στη δευτεροβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ο αριθμός των μαθητών Ρομά που φοιτούν στην εκπαίδευση στην Τουρκία μειώνεται και εγκαταλείπουν το σχολείο λόγω οικονομικών αδυναμιών, συμβάλλοντας στην οικογενειακή ζωή, στον πρόωρο γάμο και για κοινωνικούς και πολιτιστικούς λόγους.

Μια τέτοια δραστική διαφορά όσον αφορά την επίτευξη των μαθητών Ρομά και μη Ρομά δείχνει ότι η εκπαίδευση που λαμβάνουν οι μαθητές Ρομά στα σχολεία δεν ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές τους ανάγκες. Από την άλλη πλευρά, λόγω των χαμηλών επιτευγμάτων, τα παιδιά Ρομά επαναλαμβάνουν ένα βαθμό συχνότερα από άλλα παιδιά και, τελικά, εγκαταλείπουν το σχολείο.

- Η ποιότητα της εκπαίδευσης των Ρομά συνδέεται με τον διαχωρισμό τους στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ένα είδος διαχωρισμού βασίζεται στο γεγονός ότι τα σχολεία που βρίσκονται πλησιέστερα στους οικισμούς Ρομά έχουν σημαντικό ποσοστό των μαθητών Ρομά και χαρακτηρίζονται ως σχολεία για τους μαθητές Ρομά και αποφεύγονται από τους μη Ρομά.

- Ένα άλλο είδος διαχωρισμού που αντανάκλα άσχημα την ποιότητα της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά είναι η αποστολή τους σε σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες, επειδή δεν γνωρίζουν επαρκώς τη γλώσσα, επειδή δεν είναι αρκετά προετοιμασμένοι για το σχολείο μέσω της προηγούμενης εκπαίδευσης, και συχνά για να είναι εντελώς αναλφάβητοι.

Είναι αναγκαίο να αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα στα σχολεία προκειμένου να διαμορφωθεί μια πιο θετική στάση απέναντι στους άνδρες και τις γυναίκες Ρομά, να γίνουν αποδεκτές οι διαφορές και η διαπολιτισμικότητα. Οι δραστηριότητες για την επίτευξη των προαναφερθέντων περιλαμβάνουν αθλητικές δραστηριότητες, εργαστήρια, θρησκευτικές κοινότητες και πολιτιστικές εκδηλώσεις, διότι αποτελούν τα στοιχεία μέσω των οποίων οι νέοι σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση καθίστανται ίσοι. Αυτό θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μέσω δραστηριοτήτων στο πλαίσιο ορισμένων έργων που υποστηρίζονται από τα υπουργεία ή από έργα της ΕΕ.

Τρέχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές και πρωτοβουλίες για φοιτητές Ρομά

Πολιτικές και πρωτοβουλίες στη Ρουμανία

Από τα τέλη του 1990, η ανάπτυξη των ρουμανικών πολιτικών για την κοινωνική ένταξη των κατοίκων Ρομά πραγματοποιήθηκε σε τρία στάδια. Το τρίτο και τελευταίο στάδιο, ξεκίνησε το 2001, με την πρώτη στοχευμένη στρατηγική για τους Ρομά — τη στρατηγική της κυβέρνησης της Ρουμανίας για τη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά. Το έγγραφο εκπονήθηκε μέσω της συνεργασίας διαφόρων κυβερνητικών και μη κυβερνητικών δομών από τη Ρουμανία και με σημαντική βοήθεια από διεθνείς οργανισμούς, ιδίως εντός της ΕΕ. Η αρχική δομή της στρατηγικής περιελάμβανε δέκα κύριες κατευθύνσεις δράσης: ανάπτυξη της Κοινότητας και δημόσια διοίκηση, στέγαση, κοινωνική ασφάλιση, υγεία, οικονομία, δημόσια δικαιοσύνη και τάξη, προστασία των παιδιών, εκπαίδευση, λατρείες και πολιτισμός, επικοινωνία και συμμετοχή στα κοινά. Το σχέδιο δράσης της στρατηγικής αναθεωρήθηκε το 2006. Μετά από μια δεκαετία από την αρχική στρατηγική, το 2011, η ρουμανική κυβέρνηση, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις και συστάσεις, δρομολόγησε τη νέα στοχευμένη στρατηγική με τίτλο «Στρατηγική της ρουμανικής κυβέρνησης για την ένταξη των Ρουμάνων πολιτών από μειονότητες Ρομά για την περίοδο 2012-2020 (SNIR).

Εθνική στρατηγική για την ένταξη των Ρομά

Κύριος σκοπός της αναθεωρημένης στρατηγικής είναι «να διασφαλιστεί η κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρουμάνων πολιτών που ανήκουν σε μειονότητα Ρομά, με την εφαρμογή ολοκληρωμένων πολιτικών στους τομείς της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της υγείας, της στέγασης, του πολιτισμού και των κοινωνικών υποδομών. Η στρατηγική δημιουργεί ένα γενικό εθνικό πλαίσιο για την ανάπτυξη στοχευμένων προγραμμάτων και μέτρων για την αντιμετώπιση των ειδικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο πληθυσμός των Ρομά στη διαδικασία κοινωνικής ένταξης, προκλήσεις που ορίζονται από τη στρατηγική ως κενά ευκαιριών. Τα κενά αυτά μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τέσσερις κύριες ομάδες: χαμηλή πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες (εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη), χαμηλή πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (στέγαση, συνθήκες διαβίωσης), διακρίσεις και υψηλή εξάρτηση από το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας (κοινωνικές παροχές). Μια βιώσιμη η απάντηση σε όλες αυτές τις προκλήσεις μπορεί να δοθεί μόνο μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, η οποία συγχρονίζει τις προσπάθειες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και συνδυάζει πόρους και από τα δύο.

Το ρουμανικό SNIR για την περίοδο 2012-2020 χρησιμοποιεί αυτή τη συγκεκριμένη προσέγγιση, καθορίζοντας τις γενικές προτεραιότητες παρέμβασης. Η στρατηγική θέτει την εκπαίδευση στην κορυφή των προτεραιοτήτων της, καθορίζοντας δύο βασικούς στόχους για τον τομέα αυτό:

(1) Εξασφάλιση ισότιμης, ελεύθερης και καθολικής πρόσβασης των Ρουμάνων πολιτών που ανήκουν σε μειονότητα Ρομά σε ποιοτική εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος, προκειμένου να υποστηριχθεί η οικονομική ανάπτυξη και η ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης.

(2) Προώθηση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς στο εκπαιδευτικό σύστημα, μεταξύ άλλων με την πρόληψη και την εξάλειψη του διαχωρισμού και με την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω εθνοτικής καταγωγής, κοινωνικής θέσης, αναπηρίας ή οποιωνδήποτε άλλων κριτηρίων που επηρεάζουν τα παιδιά και τους νέους που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά.

Στη Ρουμανία υπάρχει εθνική υπηρεσία για τους Ρομά, η κυβέρνηση, η οποία είναι υπεύθυνη για το σεβασμό των Ρομά δικαιώματα και ελευθερίες σε εθνικό επίπεδο. Δυστυχώς, είναι πολύ λίγο ορατό, φορτωμένο με γραφειοκρατία και με λίγους κοινωνικούς παρεμβάσεις που εφαρμόζονται ως αποτέλεσμα στη ζωή των Ρομά.

Υπάρχουν περισσότερες από 20 μη κυβερνητικές οργανώσεις μόνο στην κομητεία Arad που εργάζονται ειδικά για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού των Ρομά. Οι περισσότερες από τις μη κερδοσκοπικές ενώσεις βρίσκονται υπό την αιγίδα της θρησκευτικής κοινότητας και, κατά συνέπεια, διατηρούν την εξάρτηση του πληθυσμού των Ρομά από τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας. «Ενεργός για την Κοινότητα» και «Συμμαχία για τα παιδιά Arad» παρέχουν υπηρεσίες για παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, αλλά δεν εστιάζουν στην εκπαίδευση ή την ένταξη.

Μεγάλη συμμετοχή των ΜΚΟ στην Ευημερία του πληθυσμού των Ρομά

«Antiohia», «Save Childhood Association», «ASESAD», «Sharing smiles Arad», «Alliance and Friendship without Hate Association», «Child Dream Association», καθώς και όλες οι άλλες οργανώσεις προσανατολισμένες στην παροχή υπηρεσιών προς όφελος των Ρομά αποτυγχάνουν να κάνουν ορατή τη διαφορά ούτε μια ολοκληρωμένη βελτίωση του εκπαιδευτικού προσανατολισμού. Η έλλειψη αξιόπιστων εργαλείων που να επιτρέπουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση εμβαθύνει τις διακρίσεις, τον αποκλεισμό και περιορίζει τη νομική ένταξη του πληθυσμού των Ρομά στην αγορά εργασίας.

Συνοψίζοντας τις προηγούμενες παρατηρήσεις, καθίσταται προφανές ότι το ρουμανικό SNIR, ως έγγραφο στρατηγικής, αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση της εκπαιδευτικής κατάστασης των Ρομά. Τα ισχυρότερα σημεία της αφορούν το υψηλό επίπεδο συμβατότητας με το πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά, την εκπόνηση πολιτικών σε διαβούλευση με τον ιδιωτικό τομέα (ιδίως τους εκπροσώπους της κοινότητας των Ρομά), τη δέσμευση χρηματοδότησης ορισμένων από τα σημαντικότερα προγράμματα σχολικών μεταρρυθμίσεων και τη συνέχιση των μέτρων που έχουν δοκιμαστεί προηγουμένως και τα οποία έχουν αποδείξει την επιτυχία και την αποτελεσματικότητά τους στην ενίσχυση της εκπαιδευτικής ένταξης των παιδιών Ρομά.

Πολιτικές και πρωτοβουλίες στην Ελλάδα

Στο επίπεδο της εκπαίδευσης, οι ελληνικές αρχές ασχολούνται συστηματικά με τους Ρομά από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, όταν το Υπουργείο Παιδείας συγκρότησε σειρά ομάδων εργασίας/επιτροπών για τη μελέτη του θέματος της τσιγγάνικης εκπαίδευσης, ενώ οι τοπικοί κλάδοι της τότε Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Παιδείας (ΓΣΣΕ) κλήθηκαν να αποτυπώσουν την κατάσταση των Τσιγγάνων στην περιοχή τους (Βασιλιάδου & Παυλίου-Κορρές, 2011). Γενικά, φαίνεται ότι αυτή τη στιγμή, οι σχέσεις με τους Τσιγγάνους περνούν κυρίως από τη Γενική Γραμματεία Λαϊκής Εκπαίδευσης (Γ.Γ.Π.Ε.), η οποία αντιπροσωπεύει την κεντρική μονάδα εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τους Ρομά ξεκινούν και πάλι κυρίως μέσω της GSPE. Επίσης, κατά τη διάρκεια των δύο δεκαετιών (1980 και 1990), είχαμε προγράμματα παρέμβασης μικρής και μεσαίας κλίμακας όπως: Το πρόγραμμα «Φτώχεια 3» του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Kogidou et al., 1997), ενώ τα μεγάλης κλίμακας προγράμματα παρέμβασης έχουν τελειοποιηθεί και ανατεθεί σε πανεπιστήμια κατά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990, τα οποία, με κάποια ενδιάμεσα διαχειριστικά κενά στη χρηματοδότηση και τις προσαρμογές των αξόνων τους, συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων, αλλά και ανεξάρτητα, υπάρχει ένα συνεχές ενδιαφέρον για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά και αυτό το ενδιαφέρον τεκμηριώνεται από μια συνεχώς αυξανόμενη παραγωγή σχετικών μελετών.

Προγράμματα παρέμβασης μεγάλης κλίμακας με επικεφαλής τα Πανεπιστήμια

Τα πανεπιστήμια που ανέλαβαν αυτά τα προγράμματα με χρονολογική σειρά είναι:

- a) Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μεταξύ 1997-2001 (Πρόγραμμα αθιγγανικής εκπαίδευσης με επιστημονική επίβλεψη από τον Α. Γκότοφ),
- b) Και πάλι, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μεταξύ 2001-2004 (Πρόγραμμα « Ενσωμάτωση των τσιγγάνων στο σχολείο» με επιστημονικό συγγραφέα Π. Παπακωνσταντίνου),

(προδιαγραφές: 11 mm)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: «Τσιγγανική Εκπαίδευση» στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 1997-1999

<http://edu.per.uoi.gr/eekaa/ROMA>

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: «Ενσωμάτωση των Τσιγγάνων στη Σχολή» στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 2002-2004

c) Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Πρόγραμμα «Ενσωμάτωση των Τσιγγάνων στο Σχολείο» με επιστημονική ευθύνη του Ν. Μίτση) μεταξύ 2006-2008

d) Μεταξύ της περιόδου 2010-2013 (με παρατάσεις μέχρι το 2015), το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ανέλαβε να υλοποιήσει το πρόγραμμα στις περιοχές Αττικού, Πελοποννήσου, Στερεάς Ελλάδας, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Κρήτης, Βορείου & Αιγαίου (Πρόγραμμα: «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά»)

e) Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης για τις περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά με επιστημονική ευθύνη Ε. Τρέσος) <http://roma.eled.aut.h.Education> των HYPERLINK "http://roma.eled.aut.h.Education" παιδιών Ρομά >> του ΑΠΘ-ETS 2010-2013.

Το Πρόγραμμα ΕΣΠΑ «Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά»/Πανεπιστήμιο Αθηνών/Σχολή Φιλοσοφίας/Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΚΕΔΑ) — <http://www.keda.gr/roma>

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: «Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά», Πανεπιστήμιο Αθηνών 2010-2013 που υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών μπορεί να θεωρηθεί ως η φυσική συνέχεια των προγραμμάτων από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας αντίστοιχα. Εξετάζοντας τις δράσεις του πρώτου προγράμματος που υλοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, βλέπουμε ότι την εποχή εκείνη έγινε εκτεταμένη χαρτογράφηση του φοιτητικού πληθυσμού και των οικογενειών, επικαιροποιήθηκαν και επαληθεύτηκαν οι διαθέσιμες ποσότητες, ενώ τέθηκαν κεντρικά ερωτήματα σχετικά με την προσβασιμότητα και την υποστήριξη των παιδιών Ρομά. Ήδη τότε, τέθηκε το ζήτημα της κακής σχολικής και σχολικής διαρροής, όχι ως πολιτιστική παράμετρος, αλλά ως κοινωνική παράμετρος. Δεν μιλάμε για άλλους ανθρώπους. μιλάμε για φτωχούς, κοινωνικά περιθωριοποιημένους, άρα ευάλωτους Έλληνες Ρομά που κινδυνεύουν να πέσουν από εκπαιδευτικά ιδρύματα και πόρους. Επίσης, στο πλαίσιο των πρώτων προγραμμάτων, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων διεξάγει ειδική έρευνα πεδίου για να διερευνήσει θέματα οικονομίας, εκπαίδευσης, γλώσσας, στέγασης, οικογένειας τσιγγάνων (Γότοβος, 2004), καθώς και μελέτες με επίκεντρο τις απόψεις των Ρομά ειδικότερα και γλωσσικά ζητήματα (βλ. Μαραγουδάκη, 1998). Υπάρχουν επίσης καινοτόμα γλωσσικά βοηθήματα, όπως γλωσσάρια και μικρά λεξικά στην ελληνική και τη γλώσσα των Ρομά (Μάρκελος). Τέλος, για πρώτη φορά και με δαπάνες του ελληνικού κοινού και των κονδυλίων της ΕΕ, έχουμε τη συστηματική παραγωγή προσαρμοσμένου διδακτικού υλικού ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδο εκμάθησης γλωσσών των μαθητών, ενώ παράλληλα εισάγεται συστηματικά η κατάρτιση των εκπαιδευτικών.

Το συμπέρασμα είναι ότι για οποιαδήποτε εκπαιδευτικά προβλήματα (φτωχή φοίτηση στο σχολείο, διαρροή, κακή απόδοση) τα παιδιά Ρομά οφείλονται κυρίως σε κοινωνικούς και όχι πολιτισμικούς λόγους.

Πολιτικές και πρωτοβουλίες στη Σερβία

Όσον αφορά τη σερβική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των πολιτικών και πρωτοβουλιών που σχετίζονται με τους Ρομά, το 2005 οκτώ χώρες της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης ενέκριναν μια πρωτοβουλία γνωστή ως «Η δεκαετία της ένταξης των Ρομά» (The Decade of Roma Inclusion, 2006), η οποία διήρκεσε από το 2005 έως το 2015. Η Δεκαετία των Ρομά αποτελεί το σημαντικό βήμα στη διαδικασία βελτίωσης των συνθηκών

διαβίωσης των Ρομά, διότι οι χώρες και οι δημόσιες αρχές δεσμεύτηκαν να αναπτύξουν σχέδια δράσης για την επίτευξη καθορισμένων στόχων και να διαθέσουν τον προϋπολογισμό για την υλοποίηση αυτών των σχεδίων δράσης. Οι δραστηριότητες σχετικά με τη Δεκαετία των Ρομά συνδέθηκαν με τους τέσσερις βασικούς τομείς που έχουν τους πιο άμεσους δεσμούς με τη φτώχεια και την άνιση θέση των Ρομά, οι οποίοι είναι: εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία και στέγαση. Η δεκαετία των Ρομά αναγνωρίζει τον καίριο ρόλο της εκπαίδευσης και θεωρεί την εκπαίδευση ως αφετηρία της διαδικασίας τερματισμού του κύκλου της φτώχειας.

Μια κινητή ομάδα με συγκεκριμένες επιχειρησιακό σχέδιο για την ένταξη των Ρομά

Στην πόλη Ruma, μια κινητή ομάδα λειτουργεί για να εργαστεί για την ένταξη του πληθυσμού των Ρομά. Το επιχειρησιακό σχέδιο της κινητής ομάδας για την κοινωνική ένταξη του πληθυσμού των Ρομά στον δήμο Ruma για το 2019 εγκρίθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στο πλαίσιο του έργου «Τεχνική υποστήριξη για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και στέγασης του πληθυσμού των Ρομά σε άτυπους οικισμούς — στέγαση Ρομά» (IPA 2013), συγκροτήθηκε κινητή ομάδα για την κοινωνική ένταξη των Ρομά στο πλαίσιο του έργου «Τεχνική υποστήριξη για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και στέγασης του πληθυσμού των Ρομά σε άτυπους οικισμούς — στέγαση των Ρομά» (IPA 2013), το οποίο διαχειρίζεται το Υπουργείο Κατασκευών, Μεταφορών και Υποδομών και το Γραφείο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Μειονοτήτων, με την υποστήριξη της αντιπροσωπείας της ΕΕ και της κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Σερβίας. Οι αποστολές της ομάδας κινητής τηλεφωνίας είναι:

Η παρούσα ανάλυση της κατάστασης

Η ανάπτυξη του επιχειρησιακού σχεδίου

Παρακολούθηση της υλοποίησης της κοινωνικής ένταξης και πρόταση μέτρων

Πραγματοποιήθηκαν διάφορα έργα και πρωτοβουλίες σε ολόκληρο τον δήμο Ruma, με συγκεκριμένο στόχο την αύξηση της ένταξης και της σχολικής φοίτησης. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει απλά τις δράσεις, οι οποίες μπορούν εύκολα να εφαρμοστούν είτε σε σχολικό επίπεδο είτε από τους παράγοντες λήψης αποφάσεων στον εκπαιδευτικό τομέα.

Παροχή πρόχειρων γευμάτων για παιδιά Ρομά	Παροχή σνακ γευμάτων
Παροχή μεταφορικών μέσων για παιδιά Ρομά	Παροχή μεταφοράς από και προς το σχολείο
Περισσότερη εμπειρία για περισσότερες δυνατότητες — Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και της απασχολησιμότητας του πληθυσμού των Ρομά στον δήμο Ruma	Παροχή καλύτερων συνθηκών απασχόλησης για τους νέους Ρομά. Οι στόχοι του έργου περιλαμβάνουν τη στήριξη της απασχόλησης του πληθυσμού των Ρομά στη Ρούμα μέσω εκστρατειών που σχετίζονται με την ευαισθητοποίηση του ευρέος κοινού, θεματικές εκπαιδεύσεις σχετικά με την απασχόληση και συγκεκριμένες εργασιακές πρακτικές σε τοπικές δημόσιες επιχειρήσεις

<p>«Τεχνική υποστήριξη για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και στέγασης του πληθυσμού των Ρομά σε άτυπους οικισμούς», συνιστώσα 2 — κοινωνική ένταξη των Ρομά</p>	<p>Συμβολή στην έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη στη Δημοκρατία της Σερβίας μέσω της προώθησης και της βελτίωσης της κοινωνικής ένταξης του πληθυσμού των Ρομά, με στόχο τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και την προσέγγιση των προτύπων της ΕΕ στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της πρόνοιας και της στέγασης.</p>
<p>Γύρος (Τοπικό Σχέδιο Δράσης) για τη βελτίωση της θέσης των Ρομά στο Δήμο Ρούμα</p>	<p>Καθορίζει τις κατευθύνσεις των δημοτικών δραστηριοτήτων στον τομέα της βελτίωσης της θέσης των Ρομά (ιδίως στον τομέα της στέγασης, της εκπαίδευσης, της υγείας και της ευημερίας, της απασχολησιμότητας, του πολιτισμού και της πληροφόρησης, της ανάπτυξης του μη στρατιωτικού τομέα), συγκεκριμένα μέτρα και δραστηριότητες για τη βελτίωση της τρέχουσας θέσης και σαφείς μηχανισμούς για την παρακολούθηση της εφαρμογής.</p>

Πολιτικές και πρωτοβουλίες στην Τουρκία

Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς

Το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς, το οποίο υποστηρίζεται από τη UNICEF, είναι ένα έργο που αποτελεί την παρακολούθηση των έργων που εφαρμόζονται σε τρεις φάσεις. Με μη εκλεκτικές τεχνικές εκπαίδευσης, έχει ως στόχο να υποστηρίξει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, την πνευματική, συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη και την πραγματοποίηση ενός κοινωνικού μετασχηματισμού. Αυτές οι σπουδές που έχουν μακροπρόθεσμο, βαθύ κοινωνικό και φιλοσοφικό περιεχόμενο αναπτύσσονται ως βάση δραστηριότητας.

Οι σαφείς στόχοι αυτής της εκπαίδευσης είναι, η συμβολή στην ανάπτυξη της κοινωνικής δικαιοσύνης με μια ανθρωπιστική προσέγγιση, η διασφάλιση ότι οι διαφορές και τα προσόντα κάθε παιδιού συμπεριλαμβάνονται στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, η εξάλειψη των διακρίσεων των παιδιών στα σχολεία, η πρόληψη των αλλαγών της προσωπικότητας και των προσαρμογών στις τάξεις, να γίνει κάθε παιδί αποδεκτό ως πολύτιμο άτομο με τις διαφορές του. Ο έμμεσος στόχος αυτής της εκπαίδευσης είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να επιτύχουν την ικανότητα των εποικοδομητικών μεθόδων διδασκαλίας χρησιμοποιώντας τις εκπαιδευτικές πρακτικές που βασίζονται στη δραστηριότητα.

Υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης των Ρομά που ζουν στις κοινές περιοχές (SIROMA)

Το έργο αυτό ξεκίνησε το 2015 σε 44 πιλοτικά σχολεία (14 δευτεροβάθμιας και 30 πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) στην Άγκυρα, τα Άδανα, το Μπαλίκεσερ, το Χατάι, την Αδριανούπολη, το Εσκισεχίρ, την Κωνσταντινούπολη, τη Σμύρνη, το Κιρκλαρέλι, τη Μανίσα, τη

Μερσίν και το Τεκριντάγ.

Με στόχο την παροχή καλύτερων υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας, απασχόλησης, κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής πρόνοιας, το έργο SIROMA στοχεύει στην αύξηση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων επιχειρήσεων και των παρόχων υπηρεσιών.

Πολιτικές και πρωτοβουλίες στην Ιταλία

Η Περιφέρεια Καλαβρίας με το DGR 122 του 2014 ενέκρινε το έγγραφο στρατηγικής καθοδήγησης του επιχειρησιακού σχεδιασμού 2014-2020. Σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», η Περιφέρεια προτίθεται να επιδιώξει τον στρατηγικό στόχο της ενεργού ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας σε περιφερειακό επίπεδο, καθιστώντας την έξοδο από την ακραία φτώχεια σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού μέσω μιας πολυδιάστατης προσέγγισης.

Η περιοχή, χωρίς διαρθρωμένο σχέδιο με στόχο την ενσωμάτωση της RSC (Ρόμα, Σίντι, Caminanti), προτίθεται να δρομολογήσει ένα πρόγραμμα παρεμβάσεων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για το θέμα αυτό και την εθνική στρατηγική ROM 2012-2020 με εργαλεία διαβούλευσης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, από τον περιφερειακό συντονισμό, που λειτουργεί ήδη στην Καλαβρία, προκειμένου να προσδιοριστούν οι βασικές προτεραιότητες και ο συνσχεδιαστής των παρεμβάσεων ένταξης. Προγραμματισμός για το 2014-2020, η περιφέρεια έχει συγκεκριμένες δράσεις προτεραιότητας για τους πληθυσμούς RSC: μείωση της ακραίας περιθωριοποίησης και υλοποίηση δράσεων υπέρ των Ρομά, των Σίντι και των ταξιδιωτών σύμφωνα με την εθνική στρατηγική για την ένταξη των Ρομά, με επίκεντρο τους τομείς που είναι πιο κρίσιμοι με στόχο να παρασχεθούν στις οικογένειες Ρομά βασικές υπηρεσίες που απαιτούνται για την προώθηση της ένταξης και της εργασιακής αυτονομίας και την έναρξη διαδικασιών εδαφικής διαβούλευσης με τη συμμετοχή θεσμικών φορέων και ενώσεων που εκπροσωπούν την κοινότητα των Ρομά.

Περιφερειακός συντονισμός για τη μείωση περιθωριοποίηση και καταπολέμηση της φτώχειας

Στο θέμα της ακραίας περιθωριοποίησης, η Περιφέρεια προτίθεται να ενσωματώσει έργα υποδομής που σχετίζονται με τη στέγαση και τις κοινωνικές και υγειονομικές εγκαταστάσεις με μέτρα στήριξης για τους αστέγους στην πορεία προς την αυτονομία.

Μεταξύ των προτεραιοτήτων όσον αφορά την ένταξη που ορίζει την περιφέρεια της Καλαβρίας:

- Μείωση του αριθμού των οικογενειών που ζουν σε δυσχερή θέση μέσω καινοτόμων μοντέλων στέγασης με στόχο την αύξηση της στέγασης κοινωνικών και στεγαστικών υπηρεσιών για ευάλωτες κατηγορίες για οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους.
 - Μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σύμφωνα με τις τρεις γραμμές της εισοδηματικής στήριξης, της κοινωνικής και εργασιακής ένταξης και της βελτίωσης των υπηρεσιών. Περιλαμβάνει την ενίσχυση των διοικητικών τομέων (κοινωνικές υπηρεσίες, απασχόληση, υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευση, υπηρεσίες δικαιοσύνης) και τα προσόντα των κοινωνικών λειτουργών. Η περιοχή προβλέπει επίσης την ενσωμάτωση παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση της φτώχειας με κοινοτικά και εθνικά μέσα που παρέχονται, όπως το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Ατόμους (FEAMD) σε ευρωπαϊκό επίπεδο και η στήριξη για την ενεργό ένταξη (SIA) σε εθνικό επίπεδο.
- (Ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας των πλέον ευάλωτων ατόμων, θυμάτων βίας ή σοβαρής εκμετάλλευσης και που διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων, στήριξη των διαδρομών που ακολουθούν (αναπηρία, τοξικομανείς, κρατούμενοι, θύματα βίας και εκμετάλλευση, αλλοδαποί κάτοχοι, διεθνής προστασία κ.λπ.) με στόχο την ενσωμάτωση των κυκλωμάτων εργασίας και την ενίσχυση της επιχειρηματικής ικανότητας των κατηγοριών κοινωνικών αναταραχών χρησιμοποιώντας επίσης εργαλεία κοινωνικής καινοτομίας.

Αυξημένη νομιμότητα σε τομείς υψηλού κοινωνικού αποκλεισμού· βελτίωση του αστικού ιστού, σε τομείς δικαίου χαμηλού ποσοστού, μέσω της στήριξης των αγαθών και των κατασχεθεισών επιχειρήσεων για θεσμικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς και οικονομικούς τομείς και για τη διευκόλυνση των ευκαιριών εύρεσης εργασίας και μέσω της ανάπτυξης της πρόληψης του συστήματος δικαστικής προσφυγής μέσω μέτρων εκπαίδευσης στις νομικές δράσεις (σε σχολεία, εκπαιδευτικά ιδρύματα, τοπικές κοινότητες) και της οδικής εκπαίδευσης με τη συμμετοχή του τρίτου τομέα και την ενίσχυση της δικτύωσης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας (κερδοσκοπικού και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα) με κοινωνικό περιεχόμενο και δραστηριότητες κοινωνικής γεωργίας μέσω της ενίσχυσης των δραστηριοτήτων των κοινωνικών επιχειρήσεων, της ενθάρρυνσης δικτύων και συστημάτων περιφερειακής και διαπεριφερειακής συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και κυβερνητικών υπηρεσιών που παράγουν υπηρεσίες για την περιοχή, ενθαρρύνοντας τις οικονομικές δραστηριότητες σε υψηλό κοινωνικό, περιβαλλοντικό και εκπαιδευτικό επίπεδο. Αντίθετα, η κοινωνική προώθηση της γεωργίας αποσκοπεί στην ενίσχυση του ρόλου της πολυλειτουργικής γεωργίας και της επιδίωξης θεραπευτικών σκοπών, της αποκατάστασης, της φιλοξενίας και της κοινωνικής ένταξης, της τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας και της κατάρτισης που είναι στενά συνδεδεμένη με την εργασία σε γεωργικές πρακτικές σε μειονεκτούσες ομάδες.

Λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένες πρακτικές, το Υπουργείο Εσωτερικών και το Τμήμα Ίσων Ευκαιριών ενεργοποίησαν για την εφαρμογή μέτρων ένταξης, πρώτον στην περίοδο 2007-2013 και σε σχέση με το πρόγραμμα 2013-2020 των NDP (PON) «Ασφάλεια» και «Διακυβέρνηση» και το Υπουργείο Δικαιοσύνης — Τμήμα Ανηλίκων Δικαιοσύνης, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών, 2013-2020. Στη συνέχεια, ορισμένα από τα πιο σημαντικά έργα αποσκοπούν στη βελτίωση της ευημερίας των Ρομά στην Ιταλία.

a) Έργο «Ενίσχυση των δεξιοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης για την κατάσταση των Ρομά» — Το έργο αποσκοπεί στην κατάρτιση των κοινωνικοπολιτιστικών φορέων ώστε να είναι σε θέση να αλληλεπιδρούν με τις διαφορετικές πραγματικότητες στην πράξη: πρόκειται για ένα χρήσιμο εργαλείο για την ένταξη των κοινοτήτων Ρομά κατά μήκος της πορείας προς τη νομιμότητα. Για την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης, εντοπίστηκαν 14 επαρχίες των περιφερειών στόχου σύγκλισης 2013/2020 στην Καμπανία, την Καλαβρία, την Απουλία και τη Σικελία, αντίστοιχα (όπου υπάρχει η παρουσία κοινοτήτων Ρομά). Στόχος του έργου είναι η παροχή μαθημάτων κατάρτισης για τους υπαλλήλους και τους κοινωνικούς λειτουργούς των Νομαρχιών, σε συνεργασία με το προσωπικό των τοπικών αρχών και τους εκπροσώπους των ενώσεων (οργανώσεις που εκπροσωπούν κοινότητες RSC και πολιτιστικούς διαμεσολαβητές Ρομά), για τη δημιουργία προσωπικού στις Νομαρχίες που είναι χρήσιμο για τη βελτίωση των συνεργειών σε επίπεδο βάσης, για την κοινωνική ένταξη των κοινοτήτων των Ρομά.

b) Έργο «Προώθηση δικτύου πολιτιστικών-γλωσσικών διαμεσολαβητών της RSC»
Το Τμήμα Ίσων Ευκαιριών — έχει ήδη επισημοποιήσει την έναρξη ενός σχετικού πιλοτικού σχεδίου για τη διετία 2012-2013, με στόχο την «Προώθηση ενός δικτύου πολιτιστικών-γλωσσικών διαμεσολαβητών της RSC».

Η πειραματική φάση αφορά όλες τις περιφέρειες σύγκλισης-στόχου και αργότερα θα επεκταθεί και σε άλλες περιφέρειες μέσω της χρήσης των πόρων που διατίθενται στην παρούσα στρατηγική από το Τμήμα Ίσων Ευκαιριών, από το Ταμείο για τις πολιτικές που σχετίζονται με τα δικαιώματα και τις ίσες ευκαιρίες. Το σχέδιο αυτό θα περιλαμβάνει επίσης το σύστημα των τοπικών κυβερνήσεων και των θεσμικών και κοινωνικών δομών — κοινωνικά κόμματα, ΜΚΟ, κοινωνικοί συνεταιρισμοί, ενώσεις κοινωνικής προώθησης, εθελοντικές οργανώσεις, ιδρύματα, ενώσεις και φορείς που εκπροσωπούν τις κοινότητες RSC στο σύνολό τους. Έχει ξεκινήσει μια μορφή συνεργασίας με τους ανωτέρω φορείς και σε στενή σχέση με τις τοπικές αρχές και τις ενώσεις RSC ή με εκείνους που ενεργούν για τη στήριξή τους, με σκοπό:

- Προσδιορισμός και προώθηση κατευθυντήριων γραμμών για την κατάρτιση των γλωσσοπολιτισμικών διαμεσολαβητών, μεταξύ άλλων μέσω πιλοτικών μοντέλων κατάρτισης που θα δοκιμαστούν στις τέσσερις περιφέρειες του στόχου σύγκλισης·
- Ανάπτυξη στρατηγικών και διαδικασιών διοργανικής συνεργασίας για την ενεργό ένταξη των διαμεσολαβητών στα κέντρα εργασίας, τις τοπικές αρχές και τα ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στους τομείς της κοινωνικής υγείας, της εκπαίδευσης και της τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας·
- Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του έργου των διαμεσολαβητών RSC που εργάζονται ήδη σε σχολεία/υγειονομικά/εργασιακά ιδρύματα, προκειμένου να υποστηριχθεί καλύτερα η επικοινωνία και η συνεργασία μεταξύ των Ρομά και των δημόσιων ιδρυμάτων (σχολεία/υγειονομικές υπηρεσίες/κέντρα απασχόλησης)·
- Δημιουργία Μητρώου Διαμεσολαβητών RSC στο Τμήμα Ίσων Ευκαιριών, ώστε οι ενδιαφερόμενες τοπικές αρχές να μπορούν εύκολα να προσφύγουν σε αυτές, κατόπιν πρόσκλησης·
- Προώθηση ειδικών μοντέλων για τη δημιουργία συνεταιρισμών και ενώσεων διαμεσολαβητών της RSC με στόχο τη συνεργασία με τοπικά ιδρύματα.

c) Το έργο «Πρόληψη των παιδιών που εγκαταλείπουν το σχολείο, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών Ρομά, Σίντι και Καμινάντι και παιδιών μεταναστών και εφαρμογή μέτρων για την κοινωνική ένταξη» Κυβερνητικοί φορείς, δημόσιες και ιδιωτικές αρχές δρομολόγησαν αυτό το έργο για την καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου παιδιών μεταναστών, Ρομά, Σίντι και Καμινάντι, προωθώντας οδούς ένταξης μέσω της εκπλήρωσης του δικαιώματος στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, ενεργοποιώντας τις οδούς και συνοδεύοντας την εκπαιδευτική υποστήριξη μέσω παρεμβάσεων όπως η σχολική εκπαίδευση:

- Οδικός άξονας·
- Υποστήριξη της χρήσης εκπαιδευτικών/κατάρτισης/πολιτιστικών υπηρεσιών που απευθύνονται στην κοινότητα (βιβλιοθήκες, εκπαιδευτικά, ψυχαγωγικά, αθλητικά κέντρα κ.λπ.)·
- Η εξατομικευμένη βοήθεια απευθυνόταν σε μαθητές που αντιμετωπίζουν μαθησιακές, γλωσσικές δυσκολίες ή που απαιτούν κάποια υποστήριξη για την εκτέλεση εργασιών κατ' οίκον το απόγευμα ή ειδικά στοχευμένη υποστήριξη στην επαγγελματική κατάρτιση.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Ωστόσο, οι ανεπάρκειές της μπορούν να βρεθούν τόσο στο επίπεδο της δομής της όσο και στο περιεχόμενό της. Όσον αφορά τη δομή, αναφέρθηκε προηγουμένως η παρουσία ορισμένων ασυνεπειών και απολύσεων. Θα μπορούσε επίσης να προστεθεί μια παρατήρηση σχετικά με την έλλειψη οργανωμένου σχεδίου δράσης για την εφαρμογή των προτεινόμενων λύσεων. Χωρίς ένα τέτοιο σχέδιο, οι πιθανότητες εκπλήρωσης των υποτιθέμενων κατευθύνσεων είναι λεπτές. Το σχέδιο δράσης θα πρέπει να δημιουργηθεί μέσω κοινής προσπάθειας των κυβερνητικών θεσμών σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών.

Η συμμετοχή των επίσημων και άτυπων ηγετών των ΜΚΟ, των κοινοτήτων Ρομά, των επαγγελματιών και των ακαδημαϊκών θα προσέθετε στο σχέδιο δράσης μια πιο ρεαλιστική προοπτική, καθιστώντας έτσι τα μέτρα του πιο αποτελεσματικά και προσανατολισμένα στους δικαιούχους. Ένα τέτοιο σχέδιο δράσης θα πρέπει επίσης να εξετάζει και να ορίζει μια σειρά άλλων διαστάσεων που θα μπορούσαν να αυξήσουν τη βιωσιμότητά του: πηγές χρηματοδότησης, χρονοδιαγράμματα ολοκλήρωσης των δράσεων, επιθυμητά αποτελέσματα και μέσα παρακολούθησης. Επίσης, είναι υποχρεωτική η δημιουργία εθνικής, περιφερειακής και τοπικής βάσης δεδομένων και ενός συστήματος παρακολούθησης της φοίτησης, των απουσιών και του κινδύνου εγκατάλειψης του σχολείου των παιδιών. Επιπλέον, η έλλειψη σαφούς κατανομής καθηκόντων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα συνεπάγεται άνιση συμμετοχή των δύο μερών και, ως εκ τούτου, καθυστερεί την επίτευξη των εκτιμώμενων

αποτελεσμάτων.

Κεφάλαιο 2

Σχολικές στρατηγικές για την εκπαιδευτική επιτυχία των Ρομά

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 1

Πολυπολιτισμικό φεστιβάλ στο σχολείο

Σκεπτικό της στρατηγικής

Υπάρχουν 8 μαθητές Ρομά στο σχολείο. Τρεις από αυτούς είναι σχεδόν ολοκληρωμένοι και καταβάλλουν σκληρές προσπάθειες για να συμβαδίσουν με τους υπόλοιπους μαθητές, αν και οι υπόλοιποι, οι νεοεισερχόμενοι, είναι κυρίως απομονωμένοι και χωρισμένοι από τους άλλους, χωρίς να προσπαθούν να γίνουν μέρος της σχολικής κοινότητας, έχοντας σχεδόν εγκαταλείψει την προοπτική να συμπεριληφθούν και να επωφεληθούν από τη σχολική εκπαίδευση.

Προκειμένου αυτοί οι μαθητές Ρομά να αισθάνονται εξίσου συμπεριλαμβανόμενοι και σεβαστοί, ο διευθυντής του σχολείου και οι εκπαιδευτικοί του σχολείου αποφάσισαν να διοργανώσουν ένα πολυπολιτισμικό φεστιβάλ, για να παρουσιάσουν τις διαφορετικές πολιτιστικές καταβολές των μαθητών, μεταξύ των οποίων και οι μαθητές Ρομά. Αποφασίσαμε να εκτελέσουμε αυτή τη δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της Διεθνούς Ημέρας Ρομά στις 8 Απριλίου.

Στο πλαίσιο αυτό, τα παιδιά Ρομά θα αισθάνονται προστατευμένα και θα έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τον πολιτισμό τους και να αισθάνονται περήφανοι για τον εαυτό τους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Ομάδες μαθητών αναλαμβάνουν το έργο να προετοιμάσουν μια παρουσίαση των πιο αντιπροσωπευτικών στοιχείων του πολιτισμού τους, από τον πολιτισμό μέχρι την καθημερινή ζωή. Στη συνέχεια, θα πρέπει επίσης να ετοιμάσουν ένα τοπικό τραγούδι ή χορό για να το ερμηνεύσουν. Τέλος, θα πρέπει να προετοιμαστούν στο σπίτι, μερικές αυθεντικές λιχουδιές από τις χώρες τους για να προσφέρουν στους υπόλοιπους, κατά τη διάρκεια του πολυπολιτισμικού μπουφέ, που οργανώνεται στο τέλος της δραστηριότητας. Το φεστιβάλ θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του σχολείου και θα προωθηθεί μέσω του blog και της σελίδας του σχολείου στο Facebook.

Εμπλεκόμενοι πόροι

Οι μαθητές πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να λειτουργήσουν ως εθνική ομάδα. Υπό τη διακριτική καθοδήγηση και βοήθεια του δασκάλου, ο οποίος θα έχει ήδη αναλάβει το έργο, προετοιμάζει το μέρος της παρουσιάσής του. Οι προετοιμασίες πρέπει να διαρκέσουν σχεδόν ένα μήνα. Όσον αφορά τα έξοδα, η ένωση γονέων και κηδεμόνων του σχολείου θα μπορούσε να συνεισφέρει στηρίζοντας την ομάδα των μαθητών Ρομά, σε περίπτωση που δεν διαθέτουν τα μέσα.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Στο πλαίσιο αυτό, τα παιδιά Ρομά θα αισθάνονται προστατευμένα και θα έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τον πολιτισμό τους και να αισθάνονται περήφανοι για τον εαυτό τους.

Αναμένουμε ότι μετά από αυτό, σε μακροεπίπεδο, θα έχουμε μια αναδιοργάνωση του ανθρώπινου δυναμικού μέσα στην τάξη και οι μαθητές Ρομά θα ενσωματωθούν καλύτερα και θα αποτελέσουν μέρος ετερογενών ομάδων στις τάξεις. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα μειονεκτούντα παιδιά και προωθεί την ανάπτυξη της αλληλεγγύης στις κοινωνικές σχέσεις.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 2

Ευέλικτα προγράμματα σπουδών στο σχολείο

Σκεπτικό της στρατηγικής

Τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν ως πολιτιστικοί μεσάζοντες σε ένα μικτό εκπαιδευτικό περιβάλλον. Ειδικά στα σχολεία όπου τα παιδιά Ρομά είναι εγγεγραμμένα και σε μια χώρα όπου οι μαθητές Ρομά δεν έχουν καλή γνώση της επίσημης γλώσσας, οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν καίριο ρόλο βοηθώντας τους μαθητές Ρομά να μάθουν τη γλώσσα και να ενταχθούν στο σχολείο. Το γλωσσικό πρόβλημα υπάρχει ιδίως στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης όπου η γλώσσα των Ρομά έχει διατηρηθεί καλά. Μια έρευνα, που διεξήχθη από το UNDP, δείχνει ότι το 54 % των Ρομά μίλησε με τους Ρομά στο σπίτι. Εκτός από άλλους λόγους, η μη γνώση της γλώσσας που χρησιμοποιείται κατά τη διδασκαλία, καθιστά αδύνατο για τα μικρά παιδιά Ρομά να πάνε πολύ μακριά την εκπαίδευσή τους. Ως εκ τούτου, βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους άλλους μαθητές, οι οποίοι έχουν καλή γνώση της γλώσσας και, ως εκ τούτου, δεν έχουν τα ίδια προβλήματα στη συνέχιση της εκπαίδευσής τους. Εκτός αυτού, το ενδιαφέρον των παιδιών Ρομά για το σχολείο θα μπορούσε να πυροδοτηθεί εάν κατά τα πρώτα σχολικά έτη, τα προαιρετικά προγράμματα σπουδών αντιμετώπιζαν επίσης τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι περισσότεροι διευθυντές σχολείων έχουν την ελευθερία να προσαρμόζουν τις σχολικές στρατηγικές και να προσθέτουν στις εθνικές πολιτικές, το περιεχόμενο και τις πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη βελτίωση του εκπαιδευτικού πλαισίου για τους δικαιούχους της εκπαιδευτικής διαδικασίας: τους μαθητές. Η συμπερίληψη θεμάτων όπως ο πολιτισμός και η ιστορία των Ρομά, οι δεξιότητες ζωής, η γλώσσα των Ρομά, θα ήταν μια προσέγγιση.

Ένας μεταφραστής γλώσσας Ρομά μπορεί να προσκληθεί να ηγηθεί εργασιών επικοινωνίας στη γλώσσα των σχολείων.

Προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών του σχολείου ή του νηπιαγωγείου για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά.

Εμπλεκόμενοι πόροι

Οι αποφάσεις που σχετίζονται με τις σχολικές πολιτικές και τις στρατηγικές διαχείρισης μπορούν να περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό πόρων, ανάλογα με τα σχέδια και τις προτεραιότητες του σχολείου στο στρατηγικό σχέδιο. Οι ανθρώπινοι πόροι, μαζί με τον χρόνο και τους οικονομικούς πόρους, θα χρησιμοποιηθούν ανάλογα για να θέσουν τις ιδέες σε σχέδιο, μετά από διαβούλευση με τα διοικητικά συμβούλια.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Ανάλογα με το είδος της τροποποίησης ή της προσθήκης στα προγράμματα σπουδών, τα κίνητρα για μάθηση θα αυξηθούν και, επίσης, με την κατάλληλη παρακολούθηση, το ποσοστό σχολικής φοίτησης των μαθητών Ρομά θα αυξηθεί.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 3

Επιστημονική Έκθεση στα Σχολεία

Σκεπτικό της στρατηγικής

Η οργάνωσή μας που είναι υπεύθυνη για την οργάνωση των εκπαιδευτικών πρακτικών στην περιοχή της Ταρσού, υποστηρίζει τις επιστημονικές εκθέσεις στα σχολεία, προκειμένου να ενθαρρύνει τις επιστημονικές ικανότητες σκέψης και να διαδώσει την επιστήμη σε όλα τα μέρη της κοινωνίας.

Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκουμε να διαδώσουμε αυτές τις πρακτικές βοηθώντας τα σχολεία να εφαρμόσουν τα έργα, παρέχοντας τεχνική υποστήριξη και επισκεπτόμενοι τις εκθέσεις. Σε αυτές τις εκδηλώσεις, τα σχολεία μας προετοιμάζουν διάφορα επιστημονικά προγράμματα και τα δείχνουν στους ανθρώπους. Σε αυτές τις εκθέσεις που στοχεύουν να προσεγγίσουν τους μαθητές ηλικίας μεταξύ 10-17 ετών, οι μαθητές μας μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τις δεξιότητες της συνεργατικής εργασίας, της επικοινωνίας, της επιστημονικής σκέψης και της επίλυσης προβλημάτων. Εκτός αυτού, ως παράδειγμα μη εκλεκτικής εκπαίδευσης, οι φοιτητές στις εκθέσεις σπουδάζουν σε τουλάχιστον δύο ομάδες ατόμων. Με αυτόν τον τρόπο, κάθε μαθητής μας αποκτά την ευκαιρία να εκφραστεί, δείχνοντας τις ικανότητές του και αναπτύσσοντας την αυτοπεποίθησή του. Η συμπερίληψη των μαθητών Ρομά σε αυτές τις επιστημονικές εκθέσεις και η ενθάρρυνσή τους να δημιουργήσουν ομάδες εργασίας με τους συνομηλικούς τους δημιουργεί μια ευκαιρία για αυτούς να ανακαλύψουν όχι μόνο το πάθος για ένα θέμα, αλλά και τη δύναμη της αυτοδιδασκαλίας και των κινήτρων για περαιτέρω επιτυχία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Πρώτον, ομάδα μαθητών προετοιμάζει και παρουσιάζει τα έργα τους για να λάβει επιχορήγηση. Τα έργα προετοιμάζονται από ομάδες τουλάχιστον δύο ατόμων υπό την καθοδήγηση συμβουλευτικών εκπαιδευτικών/καθηγητών. Τα έργα αυτά περιλαμβάνουν επιστημονικά θέματα, προβλήματα καθημερινής ζωής ή διάφορες καινοτόμες πρακτικές. Οι μαθητές προετοιμάζουν τα ημερολόγια του έργου με τους συμβούλους καθηγητές τους. Ξεκινώντας σύμφωνα με το ημερολόγιο του έργου, οι μαθητές προετοιμάζονται για εκθέσεις επιστήμης. Οι δίκαιες μέρες καθορίζονται από το σχολείο. Κατά την περίοδο αυτή, πραγματοποιούνται μελέτες προβολής για την εισαγωγή των εκθέσεων. Μαθητές από διάφορα σχολεία, δασκάλους, γονείς, αντιπροσώπους των τοπικών αρχών συμμετέχουν σε αυτές τις εκθέσεις. Έτσι, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να κάνουν παρουσίαση σε διάφορους ανθρώπους.

Εμπλεκόμενοι πόροι

Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, ο προϋπολογισμός που απαιτείται για τη δράση μπορεί να καλυφθεί είτε από το ίδιο το σχολείο είτε από εξωτερικούς πόρους, ως δήμοι, διευθύνσεις ή ενδιαφερόμενα μέρη. Θα πρέπει να υπάρχει ένας υπεύθυνος για τη διαχείριση της επιστημονικής έκθεσης. Αυτός ο διαχειριστής του έργου διανέμει τον απαιτούμενο προϋπολογισμό σε κάθε έργο που παρουσιάζεται από τους μαθητές μέσω των συμβούλων δασκάλων τους.

Η τεχνική υποστήριξη θα πρέπει επίσης να εξασφαλίζεται, είτε από έναν από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου είτε από συμβεβλημένο άτομο. Κάθε μαθητής θα πρέπει να αναλάβει την ευθύνη και να εργαστεί σε συνεργασία. Εκτός αυτού, έχουν συμβούλους δασκάλους για καθοδήγηση. Αλλά το πιο σημαντικό είναι ότι οι μαθητές θα πρέπει να προετοιμάσουν επιστημονικό έργο με τη συνεργασία και την επικοινωνία. Οι μαθητές έχουν αρκετό χρόνο μετά την αξιολόγηση και την ανακοίνωση των έργων.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Αυτές οι εκθέσεις δίνουν την ευκαιρία να εκφραστούν για κάθε είδους μαθητές. Ειδικά για τις ομάδες που απαιτούν κοινωνική, συμπεριλαμβανομένης της εξασφάλισης συμμετοχής και δραστηριότητας. Εκτός αυτού, είναι ακαδημαϊκά μια αποτελεσματική πηγή κινήτρων. Αναπτύσσει επικοινωνιακές και συνεργατικές δεξιότητες εργασίας επειδή ο στόχος του είναι η μάθηση με βάση το έργο. Έτσι, οι μαθητές θα είναι καλοί στις δεξιότητες κοινωνικής επικοινωνίας.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 4

Οικογένεια και σχολείο

Σκεπτικό της στρατηγικής

Το οικογενειακό υπόβαθρο θεωρείται σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη των παιδιών. Για την ένταξη των παιδιών Ρομά στο σχολείο και την κοινότητα, η στήριξη των οικογενειών τους είναι ζωτικής σημασίας.

Η στρατηγική είναι μια παιδαγωγική παρέμβαση που συνδέει το σχολείο, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς/κηδεμόνες για τα καλύτερα παιδιά Ρομά. Η παρέμβαση μπορεί να ξεκινήσει από τον δάσκαλο που διδάσκει τα παιδιά τις περισσότερες ώρες ή/και έχει αναπτύξει μια στενή σχέση μαζί τους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Βήμα 1.

Ο δάσκαλος συζητά με τους μαθητές για το υπόβαθρό του: οικογένεια, συγγενείς, τρόπος ζωής, μαγειρικές συνήθειες, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, κοινωνικό υπόβαθρο, κινητικότητα της οικογένειας κ.λπ. ο δάσκαλος προσπαθεί να δημιουργήσει μια μόνιμη και αξιόπιστη σχέση με τον μαθητή. Ο δάσκαλος παρουσιάζει επίσης στο μαθητή το δικό του τρόπο ζωής, έτσι ώστε ο μαθητής να αισθάνεται εμπιστοσύνη.

Βήμα 2

Ο δάσκαλος προτείνει στον μαθητή να έχει μια πρώτη προσωπική συνάντηση με γονείς/κηδεμόνες. Η συνάντηση είναι καλύτερα να πραγματοποιηθεί στο σχολείο, ώστε ο δάσκαλος να μπορεί επίσης να καθοδηγεί τους γονείς/κηδεμόνες στο σχολείο και να παρουσιάζει τον τρόπο εργασίας τους στο σχολείο. Αναμένεται ότι ο γονέας/κηδεμόνας θα έχει μια εικόνα στο σχολικό σύστημα και πώς θα βοηθήσει το παιδί του. Άλλα μέλη της οικογένειας μπορούν επίσης να προσκληθούν, αδέρφια, και οι δύο γονείς, παππούδες.

Οι δάσκαλοι ρωτάνε την οικογένεια και τον μαθητή αν επιθυμούν να κάνουν προσαρμογές ώστε το σχολείο να συμπεριλάβει τις παραδόσεις των Ρομά στη σχολική ζωή, π.χ. διατροφικές συνήθειες, ενδυματολογικό κώδικα. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για τη συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας, αλλά και για τη στάση απέναντι στην οικογένεια των Ρομά που σέβονται στη σχολική κοινότητα. Σε περίπτωση που οι οικογένειες Ρομά έχουν αιτήματα, το σχολείο και ο δάσκαλος θα πρέπει να προσπαθήσουν να απαντήσουν γιατί θα βοηθήσουν τα παιδιά να συνεχίσουν τη σχολική τους εκπαίδευση.

Βήμα 3

Μετά το πρώτο εξάμηνο, υπάρχει μια δεύτερη προσωπική συνάντηση με τους γονείς/κηδεμόνες που θα επικεντρωθεί στην ακαδημαϊκή απόδοση του φοιτητή. Ο δάσκαλος ενημερώνει τους γονείς/κηδεμόνες και προσπαθεί να αναδείξει θετικά επιτεύγματα του παιδιού τους. Ο δάσκαλος δίνει έμφαση στα καλά σημεία για να χτίσει περαιτέρω πάνω τους. Ο δάσκαλος επαινεί τόσο την οικογένεια όσο και τους μαθητές για τα ακαδημαϊκά επιτεύγματα ώστε να προωθηθεί η οικογενειακή υποστήριξη.

Βήμα 4

Στο τέλος της σχολικής χρονιάς θα πραγματοποιηθεί συνάντηση αξιολόγησης. Ο μαθητής Ρομά και η οικογένειά του συζητούν με τον δάσκαλο πώς αισθάνθηκαν, τι τους βοήθησε να προχωρήσουν, αν τυχόν προσαρμογές ήταν υποστηρικτικές, ποια είναι τα μελλοντικά τους σχέδια κ.λπ.

Στόχος της αξιολόγησης είναι ο προσδιορισμός των βέλτιστων πρακτικών και ιδεών.

Εμπλεκόμενοι πόροι

- Ανθρώπινοι και χρόνοι για τον σχεδιασμό και την οργάνωση/παρακολούθηση των συνεδριάσεων

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Οι συναντήσεις αποσκοπούν στην επικοινωνιακή συνεργασία μεταξύ του οικογενειακού

υπόβαθρου, του μαθητή και του δασκάλου, η οποία καθιερώθηκε με σεβασμό στις παραδόσεις και τον τρόπο ζωής των Ρομά. Αναμένεται ότι:

- Οι γονείς/κηδεμόνες θα ενημερώνονται για το σχολικό σύστημα και θα γνωρίζουν τι μαθαίνει το παιδί τους στο σχολείο.
- Γονείς/κηδεμόνες θα ξεκινήσουν μια καλή διαπροσωπική σχέση με τον δάσκαλο
- Οι οικογένειες Ρομά θα έχουν μια λέξη να πουν και να ζητήσουν προσαρμογές για την εκπαίδευση του παιδιού τους. Έτσι, θα αισθάνονται ότι αντιμετωπίζονται με ισότητα και σεβασμό από το σχολείο.
- Θα υπάρχει τακτική παρακολούθηση της προόδου των μαθητών
- Η συνεργασία θα αποτελέσει παράδειγμα για άλλα μέλη της κοινότητας, τόσο για σπουδαστές Ρομά όσο και για εκπαιδευτικούς.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 5

Στήριξη της εκπαίδευσης για τους φοιτητές Ρομά

Σκεπτικό της στρατηγικής

Στα περισσότερα κράτη μέλη, μόνο ένας περιορισμένος αριθμός παιδιών Ρομά ολοκληρώνουν το δημοτικό σχολείο. Τα παιδιά Ρομά τείνουν να υπερεκπροσωπούνται στην ειδική εκπαίδευση και στα διαχωρισμένα σχολεία. Είναι αναγκαίο να ενισχυθούν οι δεσμοί με τις κοινότητες μέσω πολιτιστικών/σχολικών διαμεσολαβητών, εκκλησιών, θρησκευτικών ενώσεων ή κοινοτήτων και μέσω της ενεργού συμμετοχής των γονέων των Ρομά, να βελτιωθούν οι διαπολιτισμικές ικανότητες των εκπαιδευτικών, να μειωθεί ο διαχωρισμός και να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με το καθήκον της πρωτοβάθμιας φοίτησης στο σχολείο.

Στόχος της παροχής στήριξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους φοιτητές Ρομά είναι να συμβάλει στην ανάδειξη κρίσιμης μάζας Ρομά, αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με αυτοπεποίθηση και υπερηφάνεια για την ταυτότητα των Ρομά, ακαδημαϊκά και κοινωνικά καταρτισμένο, εξοπλισμένο με δεξιότητες και ικανότητες που τους επιτρέπουν να γίνουν επαγγελματίες στους τομείς τους, καθώς και να παραμείνουν σταθερά συνδεδεμένοι με την κοινότητα των Ρομά και να στηρίξουν την περαιτέρω προαγωγή και ένταξή της στην ευρύτερη κοινωνία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Ο στόχος της περαιτέρω στήριξης των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση μπορεί να επιτευχθεί με πολλαπλές δράσεις, δεδομένου ότι η διαχείριση του σχολείου τον περιλαμβάνει στο στρατηγικό σχέδιο. Μερικά από αυτά μπορεί να είναι:

Υποτροφίες και υποτροφίες για φοιτητές και μαθητές Ρομά και ενημέρωση σχετικά με τα αποτελέσματα και τη χρήση τους·

- Τάξεις και θέματα που σχετίζονται με τον πολιτισμό των Ρομά·
- Δωρεάν υλικό που μοιράζονται η διακυβέρνηση και οι τοπικοί φορείς.
- Εγκαταστάσεις για τα παιδιά Ρομά να φοιτήσουν στο σχολείο (δωρεάν μεταφορά, γεύματα στα σχολεία κ.λπ.)
- Διαμεσολαβητές Ρομά που συνεργάζονται στενά με τις οικογένειες
- Δάσκαλοι Ρομά στο σχολείο

Εμπλεκόμενοι πόροι

Οι αποφάσεις που σχετίζονται με τις σχολικές πολιτικές και τις στρατηγικές διαχείρισης μπορούν να περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό πόρων. Οι οικονομικοί, υλικοτεχνικοί και ανθρωπίνος πόροι θα πρέπει να υπολογίζονται σωστά και να λαμβάνονται υπόψη όταν λαμβάνεται απόφαση για την εφαρμογή στρατηγικής στήριξης των σπουδαστών Ρομά, προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της στρατηγικής και η επίτευξη των στόχων.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Η αύξηση της σχολικής φοίτησης, η βελτίωση των σχολικών αποτελεσμάτων και τα

υψηλότερα κίνητρα για τη συνέχιση της εκπαιδευτικής πορείας των μαθητών Ρομά θα επιτευχθούν στην περίπτωση της εφαρμογής διαφόρων στρατηγικών.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 6

Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών των μαθητών Ρομά

Σκεπτικό της στρατηγικής

Οι σχολικές δομές και το επίπεδο των εκπαιδευτικών υπηρεσιών αποτελούν σημαντικές πτυχές της αρχής του δικαιώματος πρόσβασης στα σχολεία. Τα περισσότερα παιδιά Ρομά φοιτούν σε σχολεία ή τάξεις όπου βρίσκονται στην πλειοψηφία τους. Σε πολλές χώρες, τα σχολεία στα οποία φοιτούν κυρίως οι Ρομά βρίσκονται στις περιφέρειες όπου ζουν οι Ρομά και το επίπεδο εκπαίδευσης που παρέχεται είναι χαμηλότερο από ό,τι σε άλλα σχολεία. Στη Ρουμανία, για παράδειγμα, το γεγονός ότι οι περισσότεροι Ρομά ζουν μαζί σε «προτιμώμενες» γειτονιές είχε αποφασιστική επιρροή όσον αφορά τον χωρικό διαχωρισμό, τα παιδιά Ρομά συχνά φοιτούν σε «διορθωτικά σχολεία για παιδιά με νοητική αναπηρία». Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα παιδιά Ρομά που φοιτούν σε αυτά τα σχολεία δεν έχουν πραγματικά προβλήματα ψυχικής υγείας.

Ο ρόλος των σχολικών διαμεσολαβητών, βοηθών και εκπαιδευτικών στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι πολύ σημαντικός για την αποτελεσματική εφαρμογή της διαδικασίας ένταξης. Τα παιδιά Ρομά θα πρέπει να υποστηρίζονται από εκπαιδευτικούς, οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί ώστε να συνεργάζονται με τη συγκεκριμένη ομάδα ή βοηθούς/διαμεσολαβητές ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι εκπαιδευτικοί, ως κύριος και σημαντικότερος πόρος για την εκπαιδευτική διαδικασία, μπορούν να υποστηριχθούν από τα σχολεία για την παροχή ευκαιριών επαγγελματικής εξέλιξης, ενώ παράλληλα ικανοποιούν τις ανάγκες τους ώστε να είναι σε θέση να εκτελούν και τα διδακτικά τους καθήκοντα. Οι πρωτοβουλίες μπορούν να σχετίζονται με:

Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης για εκπαιδευτικούς που εργάζονται με παιδιά Ρομά·

- Βασική εκπαίδευση για τη γλώσσα και τον πολιτισμό των Ρομά για τους εκπαιδευτικούς

Πανεπιστημιακό πτυχίο για εκπαιδευτικούς που εργάζονται ως δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη βασική εκπαίδευση με τη γλώσσα των Ρομά και εργάζονται σε διαχωρισμένα σχολεία·

- Ανταλλαγή εμπειριών με άλλους εκπαιδευτικούς και επαγγελματίες που εργάζονται με την κοινότητα των Ρομά

Εμπλεκόμενοι πόροι

- ΠΟΡΟΙ ΧΡΟΝΟΣ
- Δίκτυο επαγγελματιών Εκπαιδευτές
- Υλικοτεχνικοί πόροι

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Αναμένεται ότι θα υπάρξει καλύτερη στήριξη και ένταξη των σπουδαστών Ρομά ως αποτέλεσμα της επαγγελματικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών τους.

Στρατηγική 7

Σχολείο Δασών

Σκεπτικό της στρατηγικής

Αυτό το έργο απευθύνεται άμεσα σε αυτά τα παιδιά που έχουν κλειστεί ανάμεσα σε τέσσερις τοίχους και έχουν απομακρυνθεί από την ίδια τη φύση. Έχει αποκαλυφθεί μέσω επιστημονικών μελετών ότι τα παιδιά αυτά έχουν προβλήματα όπως συναισθηματικά και σωματικά σε σχέση με τη νεωτερικότητα που μας απέκλιναν από τη φύση και τους φίλους μας. Τα παιδιά, με διάφορες ηλικιακές ομάδες, περνούν το χρόνο τους μέσα στη φύση, ειδικά στο δάσος και την ύπαιθρο, μία φορά κάθε δέκα ημέρες ή σε τακτική βάση. Οι μαθητές έχουν ένα σχέδιο μάθησης που περιλαμβάνει την εμπειρία με βάση την έρευνα και την ανακάλυψη δραστηριοτήτων. Έτσι, μπορούν να μάθουν ο ένας από τον άλλον και να ανταλλάξουν τις εμπειρίες τους έτσι ώστε να μπορούν να κοινωνικοποιηθούν και να μειώσουν την αποξένωση.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η προτεινόμενη στρατηγική βασίζεται σε θεματικά εργαστήρια. Υπάρχουν επτά εργαστήρια στα οποία οι μαθητές μπορούν να μάθουν μόνοι τους καθοδηγούμενοι από εκπαιδευτικούς, αλλά υπάρχουν περισσότερα θέματα ενδιαφέροντος που θα μπορούσαν να προστεθούν.

- Παρατήρηση της φύσης,
- Τηλετυπία,
- Φωτογραφία της φύσης,
- Μουσική & Ήχοι της Φύσης,
- Παρατήρηση πουλιών,
- Εργαστήριο αποκατάστασης και αναπροσαρμογής χρήσης,
- Η περμακουλτούρα.

Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας μεταξύ 3 και 5 ετών και τα παιδιά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ 6 και 10 ετών κάνουν δραστηριότητες στη φύση. Αυτά σχεδιάζονται από το σχολείο ως αναπτυξιακή στρατηγική ή από τους εκπαιδευτικούς των μαθητών. Σε περίπτωση που η διοίκηση του σχολείου οργανώσει αυτά τα εργαστήρια, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτές τις δραστηριότητες υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών τους.

Εμπλεκόμενοι πόροι

Αυτή η στρατηγική ιδέα προέρχεται από ένα έργο που αναπτύχθηκε για 4 χρόνια στο Δήμο Ταρσού της Τουρκίας. Περισσότεροι από 40 εκπαιδευτικοί και 1200 μαθητές συμμετείχαν στις δραστηριότητες.

Απαιτείται χρόνος και ανθρώπινοι πόροι, όπως πάντα, κατά την υλοποίηση πρωτοβουλιών σε οποιοδήποτε επίπεδο. Η συγκεκριμένη ιδέα χρειάζεται οικονομικούς πόρους για να υποστηριχθεί σωστά. Όπως ανακαλύφθηκε, οι κορυφαίες ανάγκες όσον αφορά τα υλικά του εργαστηρίου είναι οι υπολογιστές, τα ηχεία, τα μικρόφωνα, τα κιάλια, τα μικροσκόπια, τα εργαλεία σκάψιμος, τα οχήματα μεταφοράς, τα εργαλεία επισκευής, τα υλικά σχεδίασης και οι σπόροι φυτών.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Μέσω της εκπαίδευσης από ομοτίμους, παρατηρείται μεγάλη μείωση του ελλείμματος προσοχής, της διαταραχής υπερκινητικότητας, του στρες, της απουσίας από το σχολείο, ενώ αυξάνεται η ικανότητα αυτοπειθαρχίας των μαθητών και οι κινητικές δεξιότητες. Επιπλέον, έχει αποκαλυφθεί ότι η αυτοαποτελεσματικότητα των μαθητών, οι δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και η αποτελεσματική μάθηση έχουν αυξηθεί, ανεξάρτητα από το αρχικό αναπτυξιακό τους επίπεδο και το κοινωνικό τους υπόβαθρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Ενδυνάμωση των Ρομά προς τη σχολική εκπαίδευση

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 1

«Το χαμένο κομμάτι» του Silverstein Shel θεατρικό έργο

Σκεπτικό της στρατηγικής

Η έρευνα επιβεβαιώνει ότι τα περισσότερα παιδιά Ρομά είναι κάτω από το μέσο όρο των εκπαιδευτικών επιτευγμάτων σε σύγκριση με τα παιδιά που δεν είναι Ρομά που φοιτούν στο ίδιο σχολείο. Οι χαμηλές σχολικές επιδόσεις έχουν άμεσο αρνητικό αντίκτυπο στην επαγγελματική τους εξέλιξη καθώς και στην ποιότητα ζωής τους. Ως αποτέλεσμα, πολλά παιδιά Ρομά, ακόμη και μετά την ενηλικίωση, δεν μπορούν να ενταχθούν στο κοινωνικό και επαγγελματικό πλαίσιο. Η έρευνα EU-IDMIDIS II (2016) αναφέρει ότι το 41 % των Ρομά αισθάνονται ότι έχουν υποστεί διακρίσεις τα τελευταία 5 χρόνια σε καθημερινές καταστάσεις, όπως η αναζήτηση εργασίας, η εργασία, η στέγαση, η υγεία και η εκπαίδευση.

Για τους παραπάνω λόγους, είναι απαραίτητο τα σχολεία να υλοποιήσουν κατάλληλα σχεδιασμένες δραστηριότητες, προκειμένου να ενισχυθεί σε όλους τους μαθητές η αποδοχή της διαφορετικότητας και της ίσης μεταχείρισης όλων ανεξάρτητα από το κοινωνικό και οικονομικό τους υπόβαθρο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα μπορεί να υλοποιηθεί, με κατάλληλες προσαρμογές, και στα δύο επίπεδα εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια). Η δραστηριότητα μπορεί να συνδυαστεί με σχολικά μαθήματα, όπως Γλώσσα, Θέατρο, Πολιτική Εκπαίδευση, Διεπιστημονική Ζώνη κ.λπ., ή ως επιπλέον διδακτική δραστηριότητα. Η δραστηριότητα χρησιμοποιεί ένα γνωστό λογοτεχνικό κείμενο με τίτλο «Το χαμένο κομμάτι» του Silverstein Shel. Είναι ένα βιβλίο που έχει συγκινήσει αναγνώστες όλων των ηλικιών καθώς προσεγγίζει τον αιώνιο μύθο της αναζήτησης της προσωπικής συναισθηματικής και πνευματικής εκπλήρωσης μέσω της αγάπης και της αποδοχής. Με απλό κείμενο, σαφή απεικόνιση και κινούμενες μεταφορικές έννοιες, είναι ένα ιδανικό υλικό για τη διδασκαλία της αποδοχής της διαφορετικότητας.

Η δραστηριότητα περιλαμβάνει θεατρικό παιχνίδι. Τα περισσότερα παιδιά έχουν συνηθίσει να δημιουργούν έναν φανταστικό κόσμο και να ξεφεύγουν από τη σφαίρα του πραγματικού, μέσω του ατομικού ή ομαδικού παιχνιδιού τους. Με το θεατρικό παιχνίδι, τα παιδιά μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τις αισθήσεις τους, να εκφράζουν τα συναισθήματά τους αυθόρμητα μέσα από την κίνηση, να εξασκούν την μίμηση και την παρατήρηση και τελικά να είναι δημιουργικά ενώ διασκεδάζουν. Επίσης, μέσω του παιχνιδιού, τα παιδιά συνεργάζονται ευκολότερα και ενισχύουν την ομαδική εργασία και την αλληλεγγύη. Έτσι, δύσκολα ζητήματα όπως η διαφορετικότητα, η αγάπη, η αποδοχή, η ενσυναίσθηση προσεγγίζονται με παιχνιδιάρικο τρόπο και διάθεση.

Οι μαθητές της τάξης χωρίζονται σε ομάδες με τυχαίο τρόπο. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι μαθητές Ρομά περιλαμβάνονται σε όλες τις υποομάδες. Όλες οι ομάδες ασχολούνται με το ίδιο θέμα παράλληλα και ανεξάρτητα. Αλλά κάθε ομάδα αναμένεται να αναπτύξει δημιουργικές πρωτοβουλίες και να παρουσιάσει ένα διαφορετικό αποτέλεσμα.

Ο δάσκαλος διαβάζει το βιβλίο στους μαθητές, δείχνοντας τις εικόνες ή το αντίστοιχο βίντεο.

Ο δάσκαλος σταματά να διαβάζει σε συγκεκριμένα σημεία και ζητά από τους μαθητές να εκπροσωπήσουν θεατρικά σε ομάδες κάποιες «στιγμές» του κειμένου.

Για παράδειγμα:

- «Γιατί δεν κυλάς μόνος;»

- «Μόνος· ένα κομμάτι που λείπει (τριγωνικού σχήματος) δεν μπορεί να κυλήσει από μόνο του».

- «Πραγματικά, έχετε δοκιμάσει ποτέ;» ρώτησε ο Μεγάλος Ο.

«Οι γωνίες μου είναι πολύ αιχμηρές», είπε το κομμάτι που λείπει. «Δεν είμαι φτιαγμένος για να κυλήσει μόνος!» «Οι αγκάλες και τα σχήματα αλλάζουν», είπε ο Big O

Ο δάσκαλος σταματά σε αυτό το σημείο και ζητά από κάθε ομάδα να σχηματίσει μαζί με το σώμα τους ένα σχήμα που δεν έχει γωνίες, δηλαδή να προσπαθήσει να χωρέσει όσο το δυνατόν περισσότερο.

Άλλα αποσπάσματα από το βιβλίο δραματοποιούνται με παρόμοιες τεχνικές φυσικής έκφρασης. Οι τεχνικές που μπορούν να εφαρμοστούν είναι: «Φωτογραφία/κατεψυγμένη εικόνα», «Καθρέπτης Facing», «Pantomime» κ.λπ.

Εμπλεκόμενοι πόροι

- Το βιβλίο «Το χαμένο κομμάτι» του Silverstein Shel
- Μια μεγάλη αίθουσα διδασκαλίας χωρίς γραφεία ή έπιπλα, έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να κινούνται ελεύθερα και να εκφράζονται με το σώμα τους.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Με το θεατρικό έργο, οι μαθητές θα εργαστούν σταδιακά μέσω της στοχασμού, της προσπάθειας, της κίνησης, της συνεργασίας και της ομαδικής εργασίας. Όλοι οι μαθητές-μέλη της κάθε ομάδας θα συμβάλουν εξίσου στην υλοποίηση του παιχνιδιού. Η άμεση οπτική επαφή, η επικοινωνία και η θετική αλληλεξάρτηση μεταξύ των παιδιών της κάθε ομάδας θα τα βοηθήσει να εργαστούν σε ομάδες και να αποδεχτούν το ένα το άλλο παρά τα διαφορετικά χαρακτηριστικά και τις δεξιότητές τους.

Με το παιχνίδι ελπίζουμε να δημιουργήσουμε φιλικές σχέσεις μεταξύ των Ρομά και των μη Ρομά φοιτητών. Ελπίζουμε ότι τα μέλη των ομάδων θα επιδιώξουν συνεργασία και στις μελλοντικές τους δράσεις.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 2

Νέα Παράδοση στο Παλιό Χωριό

Σκεπτικό της στρατηγικής

Όλες οι έρευνες έχουν δείξει ότι το σχολείο δεν πρέπει να συμβαίνει μόνο ανάμεσα σε τέσσερις τοίχους. Εκτός αυτού, φαίνεται ότι τα παιδιά στη φύση είναι πιο υγιή σωματικά και διανοητικά. Εξαιτίας αυτών των λόγων, ο χώρος εργασίας του είναι η φύση. Τα χωριά μας που έχουν την ποικιλία είναι οι τόποι στους οποίους μπορούμε να μάθουμε όλες τις λεπτομέρειες που μας έχει δώσει η φύση και μπορούμε να είμαστε σε συνεργασία μεταξύ μας. Έτσι, μπορούμε να βοηθήσουμε τα παιδιά μας να δουν τον πολιτισμό μας να αναπτύσσεται από το παρελθόν στο μέλλον, να τον εφαρμόζουν και να τον διασυνδέουν. Ενεργοποιούμε την επικοινωνία μεταξύ των γενεών και μειώνουμε το χάσμα στο χαμηλότερο σημείο. Διευκολύνουμε τη σταθερότητα με την εκπαίδευση των ομοτίμων. Τα παιδιά είχαν αλληλεξάρτηση με την επικοινωνία και τη συνεργασία. Έτσι, στοχεύουμε τους μαθητές μας που προέρχονται από όλα τα μέρη της κοινωνίας να μεγαλώσουν ως ενεργοί πολίτες, συμπεριλαμβάνοντας τους σε διαφορετικές δραστηριότητες της φύσης ως εκπαιδευτικές ανάγκες χωρίς αποκλεισμούς.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Τα εργαστήρια μας καθορίζονται μέσω επιλεγμένων θεμάτων στην αρχή του έτους. Πραγματοποιούνται ορισμένες εκπαιδεύσεις και μαθήματα προκειμένου να αυξηθούν οι δυνατότητες των επιλεγμένων εκπαιδευτικών για εργαστήρια. Οι εκπαιδευτικοί κάνουν τις κατάλληλες δραστηριότητες σε σχέση με αυτά τα εργαστήρια. Μαζί με τον προγραμματισμό του έτους, οι ομάδες μαθητών από κάθε σχολείο κάνουν διαφορετικές δραστηριότητες σε διαφορετικά χωριά. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενσωματώσουν την προσωπική

τους εμπειρία και τις γνώσεις τους στις τάξεις της φύσης. Επιπλέον, το γεγονός ότι υπάρχουν άνθρωποι όπου γίνονται οι τάξεις και η πολιτιστική τους πολυμορφία εμπλουτίζουν επίσης τις τάξεις μας. Σε αυτό το έργο, το οποίο ενσωματώνει το μαθησιακό περιβάλλον που βασίζεται στην εμπειρία, ο εθνικός και τοπικός πολιτισμός μας μαζί με τις ανθρωπιστικές αξίες δίνονται στους μαθητές μας. Έτσι, σχεδόν όλες οι δραστηριότητες προσπαθούν να γίνουν. Έτσι, αυτό το έργο μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή από την προσχολική ηλικία έως τις ανώτερες ηλικίες

Εμπλεκόμενοι πόροι

Το Έργο περιλαμβάνει όλους τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς και τους ντόπιους που συμμετέχουν εθελοντικά σε δραστηριότητες. Ορισμένες ΜΚΟ συμμετέχουν επίσης σε αυτό το έργο. Ορισμένες ανάγκες, που απαιτούν προϋπολογισμό, όπως μεταφορά, τροφοδοσία και υλικό δραστηριότητας, αγοράζονται χάρη στους χορηγούς μας και σε αυτές τις ΜΚΟ.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Οι τρέχουσες ανατροφοδοτήσεις έδειξαν ότι:

- Οι απουσίες των μαθητών έχουν μειωθεί,
- Οι μαθητές έχουν προσαρμοστεί στο περιβάλλον της τάξης,
- Καθώς η σχολική δέσμευση έχει αυξηθεί, έτσι αυξήθηκε και η αποτελεσματικότητα του σχολείου στις απουσίες και την επιτυχία των μαθητών,
- Τα προβλήματα πειθαρχίας έχουν μειωθεί,
- Η αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών έχει αυξηθεί,
- Το επίπεδο ευαισθησίας έναντι της φύσης και των συστατικών της έχει αυξηθεί,
- Το επίπεδο της περιβαλλοντικής παιδείας έχει αυξηθεί.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 3

Παιχνίδι ρόλων των μαθητών

Σκεπτικό της στρατηγικής

Οι μαθητές Ρομά στην προσπάθειά τους να ενταχθούν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και στην σχολική πραγματικότητα πρέπει να υιοθετήσουν έθιμα και συνήθειες που δεν συνάδουν με τις οικογενειακές και κοινωνικές πρακτικές τους. Οι καθημερινές συνήθειες, οι τρόποι επικοινωνίας και πολλές άλλες συνήθειες πρακτικές των μη Ρομά είναι άγνωστες και άγνωστες στους φοιτητές Ρομά. Η διοίκηση του σχολείου και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να οργανώσουν δραστηριότητες που αποσκοπούν στην εξοικείωση των μαθητών Ρομά με τις συνήθειες και τους κανόνες της σχολικής καθημερινής ζωής.

Η πρόταση αυτή επιχειρεί να διδάξει την ενεργό συμμετοχή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων όπως εφαρμόζονται στα ελληνικά σχολεία μέσω των εκλογών και των ρόλων των φοιτητικών συμβουλίων. Η επίτευξη αυτού του στόχου θα στηρίξει τη δημιουργία ενεργών και υπεύθυνων ευρωπαϊκών πολιτών. Παράλληλα, οι μαθητές ενημερώνονται για τη λειτουργία του σχολείου και τα προβλήματά του και αναζητούν λύσεις μέσω της συνεργασίας, της επιχειρηματολογίας και της αποδοχής όλων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το παιχνίδι ρόλων χρησιμοποιείται για αυτή τη δραστηριότητα επειδή περιλαμβάνει τον προφορικό λόγο (προφορική επικοινωνία) αλλά και τη σωματική έκφραση (μη λεκτική επικοινωνία). Είναι μια ιδανική μέθοδος για την ανάπτυξη πολλαπλών ατομικών και ομαδικών δεξιοτήτων.

Ο σχεδιασμός της προσομοίωσης του μαθητικού συμβουλίου θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα βασικά βήματα:

1. Επιλογή του θέματος ή των θεμάτων που θα συζητηθούν στο συμβούλιο και των αποφάσεων που πρέπει να ληφθούν. Κατά την επιλογή θεμάτων, οι μαθητές ενθαρρύνονται να

δικαιολογήσουν την επιλογή τους με προσεκτικά επιλεγμένα επιχειρήματα. Τα θέματα που θα επιλεγούν θα πρέπει να σχετίζονται με τα ίδια τα προβλήματα των μαθητών, έτσι ώστε η διαδικασία να έχει μεγαλύτερο πρακτικό ενδιαφέρον γι' αυτούς.

2. Διαίρεση σε υποομάδες και κατανομή των ρόλων (πρόεδρος, γραμματέας, ταμίας κ.λπ. του φοιτητικού συμβουλίου). Οι μαθητές θα μπορούσαν επίσης να επιλέξουν τους ρόλους των εκπαιδευτικών, των δημοσιογράφων, των εκπροσώπων του συλλόγου γονέων και των κηδεμόνων κ.λπ. Κάθε υποομάδα θα υλοποιήσει έναν ρόλο.

3. Δημιουργήστε ένα σενάριο εκκίνησης, το οποίο θα περιγράφει το πρόβλημα λεπτομερώς αλλά με ολοκληρωμένο και σαφή τρόπο.

4. Συλλογή επιχειρημάτων και απόψεων. Η ομάδα παίρνει αποφάσεις (σωστές ή λάθος) και πρέπει να αντιμετωπίσει τις συνέπειες των αποφάσεών της. Η υποθετική πραγματικότητα δημιουργεί μια αίσθηση ασφάλειας και παρατήρησης του κόσμου από μια διαφορετική οπτική γωνία.

5. Παρουσίαση απόψεων και προσπάθεια εξεύρεσης αποδεκτών λύσεων ή ακόμη και επίτευξης της μέγιστης δυνατής συναίνεσης. Κατά την ανταλλαγή ιδεών εκφράζονται πολλές διαφορετικές απόψεις, οι οποίες αξιολογούνται από την ομάδα και είτε γίνονται αποδεκτές είτε απορρίπτονται. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, υπάρχει σεβασμός στους κανόνες της δημοκρατίας, γεγονός που ενθαρρύνει την εκδήλωση στάσεων και αξιών αλλά και την ανάπτυξη των νέων.

6. Η ομάδα, μέσω μιας δημοκρατικής ανταλλαγής απόψεων, προσπαθεί να καταλήξει σε τελικό συμπέρασμα που θα εκφράζει την πλειοψηφία των μελών της.

7. Συζήτηση και αξιολόγηση των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων. Οι μαθητές κατανοούν την ποικιλία των παραγόντων που μπορούν να επηρεάσουν τη λύση των προβλημάτων στο σχολείο και στην κοινωνία γενικότερα.

Είναι πολύ σημαντικό να θέσουμε από την αρχή, τη διάρκεια του παιχνιδιού και τους όρους εφαρμογής του.

Εμπλεκόμενοι πόροι

- Μια τάξη με έπιπλα που μπορούν να επανατοποθετηθούν ως αίθουσα δημοτικού συμβουλίου.

- Χαρτί και στυλό για την καταγραφή πληροφοριών κ.λπ.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Η παρούσα διδακτική πρόταση αποσκοπεί στη μείωση της προκατάληψης και της εχθρότητας μεταξύ ατόμων και ομάδων, στην ενίσχυση των διαπροσωπικών σχέσεων και του αμοιβαίου σεβασμού, στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μελών της ομάδας και στην κοινωνικοποίηση πιο απομονωμένων φοιτητών, όπως οι μαθητές Ρομά. Αναμένεται επίσης βελτίωση της χρήσης της προφορικής ομιλίας και της επιχειρηματικής ικανότητας.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 4

Γεωγραφία της Ελλάδας

Σκεπτικό της στρατηγικής

Οι μαθητές Ρομά, ενώ προσπαθούν να ενταχθούν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αισθάνονται ότι το σχολικό σύστημα είναι πολύ διαφορετικό από αυτούς και δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν επειδή δεν ανταποκρίνεται στον δικό τους πολιτισμό.

Οι Ρομά δραστηριοποιούνται στο εμπόριο σε διάφορες περιοχές, στην εποχιακή γεωργική εργασία, στο λιανικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και στην ανάπτυξη τεχνικών επαγγελμάτων. Επιστρέφουν σε διάφορα μέρη της Ελλάδας για να πουλήσουν αγαθά σε

φύλλους που μεταφέρουν τις οικογένειές τους μαζί. Ως αποτέλεσμα, τα παιδιά Ρομά έχουν μια πιο βιωματική μάθηση σχετικά με την τοποθεσία πολλών μεγάλων πόλεων στην Ελλάδα.

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα χρησιμοποιείται στο σχολικό αντικείμενο της Γεωγραφίας, στη μονάδα όπου μελετούνται οι πόλεις της Ελλάδας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μονάδα παρουσιάζει τις 15 μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας,

Ένα φύλλο εργασίας με λευκό χάρτη της Ελλάδας διανέμεται στην τάξη και οι μαθητές καλούνται να τοποθετήσουν τις πόλεις σε αυτό, με τη βοήθεια του χάρτη στο βιβλίο τους.

Στη συνέχεια παρουσιάζουν μια πόλη για την οποία έχουν επισκεφθεί ή ακούσει.

Εμπλεκόμενοι πόροι

- Ομάδα εργασίας
- Βιβλίο Γεωγραφίας
- Χάρτης της Ελλάδας

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα στοχεύει στην αναγνώριση και αποδοχή της ποικιλομορφίας του άλλου, η οποία αποτελεί βασική αρχή της κοινωνίας στην οποία ζούμε. Στην εφηβεία, η εικόνα που οι άλλοι σχηματίζουν από εσάς είναι σημαντική για το άτομο και για τον πολιτισμό που εκπροσωπείτε. Όλοι οι άνθρωποι έχουν την ίδια ανάγκη να αντιμετωπίζονται με πολύ θετικό και ευνοϊκό τρόπο. Το σχολείο είναι μια μικρογραφία της κοινωνίας.

Επίσης, η δραστηριότητα στοχεύει στη βελτίωση της χρήσης του προφορικού λόγου και στην ικανότητα περιγραφής ενός τόπου.

Ρομά και προστασία του περιβάλλοντος

Σκεπτικό της στρατηγικής

Η περιθωριοποίηση των Ρομά, σε σχέση με τα διάφορα στοιχεία της πολιτιστικής τους ταυτότητας, δημιούργησε τη βάση για την ανάπτυξη στερεοτύπων και προκαταλήψεων. Η κοινή γνώμη για το νησί της Ρόδου έχει συνδέσει την κοινότητα των Ρομά με ορισμένα περιβαλλοντικά προβλήματα. Στο σχολικό θέμα Γεωλογία και Φυσικοί Πόροι που διδάσκονται στην πρώτη τάξη του Ανώτερου Γυμνασίου, μελετάται το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι

- να κάνουν τους μαθητές να συνειδητοποιήσουν ότι ορισμένες από τις συμπεριφορές τους, αν και κοινωνικά αποδεκτές, παρ' όλα αυτά, δεν είναι επωφελείς για το περιβάλλον.
- να συνδέσει τις τρέχουσες παρεμβάσεις με τις συνέπειες στο μέλλον
- να κατανοήσουμε ότι κάθε μέλος της κοινωνίας και ιδιαίτερα οι Ρομά που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ανακύκλωσης συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Παρακολουθούμε ένα βίντεο με τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής. Το βίντεο μπορεί να ενεργοποιήσει μια σειρά από μηχανισμούς μάθησης και μπορεί να είναι ένα σημαντικό εργαλείο επειδή συνδυάζει ήχο και εικόνα, ομιλία, πολυμέσα και έτσι προσελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών.

Στη συνέχεια, οι μαθητές μελετούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου, τις αιτίες του και ποιοι είναι οι πιο συνηθισμένοι τύποι αερίων του θερμοκηπίου.

Οι μαθητές καλούνται στη συνέχεια να συμπληρώσουν ένα φύλλο εργασίας με ένα πρωτότυπο χάρτη. Το concept mapping εισήχθη από το Novak ως τεχνική για την εξερεύνηση των αρχικών αντιλήψεων των μαθητών και την αφομοίωση νέων γνώσεων. Δεν απαιτεί παραγωγή κειμένου και, ως εκ τούτου, είναι πολύ πιο εύκολο για τις μειονοτικές ομάδες όπως οι μετανάστες και οι Ρομά. Ο χάρτης ιδεών θα έχει την ακόλουθη δομή:

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε όλες τις ομάδες.

Εμπλεκόμενοι πόροι

- Φορητός υπολογιστής/υπολογιστής
- Προβολέας
- Φύλλο εργασίας

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Αναμένεται ότι μέσω της δραστηριότητας οι μαθητές θα αναγνωρίσουν ποιες από τις δικές τους συμπεριφορές είναι φιλικές προς το περιβάλλον και ποιες όχι. Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση συνδέεται με τον σεβασμό για κάθε άνθρωπο, ανεξάρτητα από την καταγωγή, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τους πολιτιστικούς κώδικες και το υπόβαθρο.

ΠΗΓΕΣ:

- ARAYICI, A. (2008). Avrupa'nın Vatansızları: Çingenerler, Kalkedon Yayınları, İstanbul., s. 241-249
- FONSECA, I. (2002). Beni Ayakta Gömün, Çingenerler ve Onların Yolculukları (Çeviren: Özlem İlyas), Ayrıntı Yayınları, İstanbul. s. 112
- GENÇ, Y., SEYYAR, A., (2010). Sosyal Hizmet Terimleri (Ansiklopedik “Sosyal Pedagojik Çalışma” Sözlüğü), Sakarya Kitabevi, Sakarya.
- HELİNKİ YURTTAŞLAR DERNEĞİ (2008). “Eşitsiz Vatandaşlık: Türkiye Çingenerlerinin Karşılaştığı Hak İhlalleri”
- KOLUKIRIK, S. (2006). "Sosyolojik Perspektiften Türk(İye) Çingenerleri: İzmir Çingenerleri Üzerine Bir Araştırma", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:3, Sayı: 1, s.1-24.
- Uzpeder, E., Danova/Roussinova, S., Özçelik, S. ve Gökçen, S. (2008). Biz buradayız! Türkiye’ de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi.
- ÖZKAN, A. R. (2000). “Türkiye Çingenerleri” , Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara. s.104
<http://www.unicef.org.tr/bilgimerkezi.aspx?grup=17> Erişim Tarihi: 06.01.2020
<http://oygm.meb.gov.tr/www/kapsayici-egitim-projesi-inclusive-education/icerik/679>
Erişim Tarihi: 06.01.2020
<http://www.akromfed.org/> Erişim Tarihi: 02.01.2020
<https://www.ailevecalisma.gov.tr/athgm/haberler/siroma-projesi-surdurulebilirlikkonferansi-gerceklestirildi/> Erişim Tarihi: 06.01.2020
- Educating Roma Children (Eleni Skourtou)
- Vavougiou, D. (2008). External evaluation of the project: final evaluation report. Volos: University of Thessaly / EPEAEK "Gypsy Education / Omas Synergon Lmd.
- Vassiliadou, M., & Pavli-Korres, M. (2011). Gypsy education in Greece. Athens: Ministry of Education for Lifelong Learning and Religious Affairs / Youth and Lifelong Learning Foundation. University of Athens / Center for Intercultural Education .
- Maragoudaki, E. (1998). Bilingual Roma education and parenting education - Research in Dendropotamus and Evosmos. Ioannina: University of Ioannina / EPEAEK "Gypsy Education. Retrieved from <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/1610/278.pdf>
- Marcelos, B. (1985). Illiteracy among the Gypsies. Athens: Center for Studies and Self-Education.
- Marcelos, B. (ca. Greek-Romanian educational glossary. Ioannina: Gypsy Education Program. Retrieved from <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/2202/687.pdf>
- Gotovos, A. (2002). Education and diversity. Issues of intercultural pedagogy. Athens: Ephemeral.
- Gotovos, A. (2004). Inclusion of children of Roma origin: experiences and perspectives. Ioannina: University of Ioannina / EPEAEK "Gypsy Education". Retrieved from reader.ekt.gr/bookReader/show/index.php?lib=EDULLL&item=661&bitstream=661_01#page/1/mode/2up
- Kogidou, D., Tresou-Mylona, E., & Tsiakalos, G. (1997). Social exclusion and education: the case of linguistic minorities in western Thessaloniki. In E. Skourtou (Ed.), Issues in bilingualism and education. Athens: Nisos.
- Tsichipa Irini-Paraskevi (2018). "Roma Education and Social Exclusion. Educational Practices and School course of 3rd School Zefyriou. " Postgraduate Diploma Thesis University of Peloponnese Department of Social and Educational Policy. Postgraduate Studies Program Social Discrimination, Immigration, Citizenship. Corinth.
- Karagianni Christina Koukaini Maria, Bliambi Giannoula, Christofides Anna-Michaela (2016)

Using digital tools and devices in environments without conventional literacy. The example of the Roma of the Municipality of Rhodes. Course assignment Technologically Assisted Language Learning (unpublished).

Υπ.Π.Ε.Θ. Ministry of Education circular, Φ1/206/14-4-1987

Υπ.Π.Ε.Θ. – Ministry of Education circular, Γ1/206/14-4-1987

Υπ.Π.Ε.Θ. – Ministry of Education circular, Γ1/260/585/29-5-1992

Υπ.Π.Ε.Θ. – Ministry of Education circular, Γ1/372/853/Γ.Γ.475/16-9-1992

Υπ.Π.Ε.Θ. – Ministry of Education circular, Γ1/1126/17-9-1993

Υπ.Π.Ε.Θ. – Ministry of Education circular, Φ4/350/Γ1/1028/22-8-1995

Υπ.Π.Ε.Θ. – Ministry of Education circular, Γ1/694/1-9-1999

Υπ.Π.Ε.Θ. – Ministry of Education circular, Γ1/226/6-3-2000

Υπ.Π.Ε.Θ.- Ministerial Decision, Φ4/155/γ1/1257/11-9-1996

Υπ.Π.Ε.Θ.- Ministerial Decision, Φ/10/20/Γ1/7-9-1999 Ministry of Economy and Finance,

Υπ.Ε.Π.Θ., Ministry of Labor and Social Insurance – Ministerial Decision, Α.Π.2/37645/0020/8-7-2002

<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PRIMEDU390/roma8.pdf>

